

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА»**

Факультет фінансів

Кафедра банківської справи та страхування

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

07 Управління та адміністрування
072 «Фінанси, банківська справа та
страхування»

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

Страховий бізнес

ПОГОДЖЕНО

ЗАТВЕРДЖУЮ

Керівник проектної групи (гарант)
освітньо-професійної програми

Завідувач кафедри

«Страховий Бізнес» Димніч О.В.
(підпис) (ініціали, прізвище)
_____ 2023р.

(підпис) Примостка Л.О.
(ініціали, прізвище)
_____ 2023 р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Здобувача вищої освіти Морозової Ельвіри Олександрівни
(прізвище, ім'я, по батькові)

Денної форми навчання
очної (денної), заочної, дистанційної

на підготовку кваліфікаційної бакалаврської роботи
на тему « Соціальне страхування та його розвиток в Україні »

Тему затверджено наказом ректора Університету від "27" грудня 2022 р.
№ 2151-ст

Кваліфікаційна бакалаврська робота виконується на матеріалах

План кваліфікаційної бакалаврської роботи

Розділ 1 | ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ

(назва розділу)

Розділ 2 | Проблеми розвитку соціального страхування в Україні

(назва розділу)

Об'єкт дослідження:	Суспільні відносини, що виникають у процесі надання послуг соціального страхування населенню, його ефективності та шляхів подолання проблем.
Предмет дослідження:	Фінансове забезпечення соціальним страхуванням населення в Україні.
Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи:	Дослідження соціального страхування в Україні та види соціального страхування ; аналіз соціального страхування, фінансове забезпечення соціального страхування, шляхи вирішення проблем, що виникають у процесі здійснення органами державної влади соціального страхування.

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1 _____

У розділі 2 _____

**Завдання підготував
науковий керівник**

(підпис)

(ініціали, прізвище)
« _____ » _____ 2023 р.

**Завдання одержав
Здобувач**

(підпис)

(ініціали, прізвище)
« _____ » _____ 2023р.

Супровідна інформація
до кваліфікаційної бакалаврської роботи здобувача вищої освіти
для її передачі до Наукової бібліотеки імені М. В. Довнар-Запольського

Автор (прізвище ім'я, по батькові (повністю), (мовою оригіналу та англ. мовою)	Морозова Ельвіра Олександрівна Elvira Morozova Oleksandrivna
Назва кваліфікаційної роботи (мовою оригіналу та англ. мовою)	Соціальне страхування та його розвиток в Україні Social insurance and its development in Ukraine
Ключові слова (5-7) (мовою оригіналу та англ. мовою)	Страхування, соціальне страхування, аналіз, держава, види соціального страхування. Insurance, social insurance, analysis, state, types of social insurance.
Анотація / короткий огляд (500-800 знаків з пробілами для обох анотацій) (мовою оригіналу та англ. мовою)	Дипломна робота аналізує розвиток та проблематику соціальної страхової індустрії в Україні. Робота має на меті дослідити та виявити основні фактори, які заважають розвитку соціальної страхової індустрії, а також оцінити ефективність регулювання та його вплив на діяльність соціального страхування. Також у роботі проводиться оцінка сучасного стану соціального страхування в Україні. Значна увага приділяється перспективам розвитку цього напрямку. The thesis analyzes the development and problems of the social insurance industry in Ukraine. The work aims to investigate and identify the main factors that hinder the development of the social insurance industry, as well as to assess the effectiveness of regulation and its impact on social insurance activities. The work also evaluates the modern the state of social insurance in Ukraine. Considerable attention is paid to prospects development of this direction.
Науковий керівник (прізвище, ім'я, по батькові (повністю) (мовою оригіналу та англ. мовою)	Демченко Віталія Олександрівна Vitaly Demchenko Oleksandrivna
ННІ/Факультет, випускова кафедра (мовою оригіналу та англ. мовою)	Факультет фінансів, кафедра банківської справи та страхування Finance faculty, Department of Banking and Insurance Finance faculty, Department of Banking
Освітня програма (мовою оригіналу та англ. мовою)	ОПП "Страховий бізнес" EPP (Educational Professional Program) "Insurance Business"

Мова (основна мова матеріалу)	Українська
Рівень вищої освіти (перший (бакалаврський), другий (магістерський))	Перший (бакалаврський)
Дата захисту	____. _____. 2023 року

з Пишеться одна з двох, відповідно до назви освітньої програми здобувача

В І Д Г У К

про кваліфікаційну бакалаврську роботу
здобувача факультету фінансів
освітньо-професійної програми «Страховий бізнес»

Морозової Ельвіри Олександрівни

(прізвище, ініціали)

на тему: «Соціальне страхування та його розвиток в Україні»

Актуальність теми. «Соціальне страхування та його розвиток в Україні» є дуже актуальною темою в сучасному українському суспільстві, де питання соціального захисту населення викликає все більший інтерес та необхідність. Робота містить чітку структуру і послідовне викладення матеріалу. Автор зробив аналітичну роботу, користуючись як науковими джерелами, так і статистичними даними. Здобувач правильно вибрав тему, яка має практичне значення для вирішення проблем соціального захисту в Україні. Крім того, в роботі присутні розробки та пропозиції автора, що свідчить необхідний рівень самостійності та творчого підходу.

Позитивні риси кваліфікаційної роботи: У роботі автор продемонстрував глибоке розуміння проблеми соціального страхування в Україні. Автор добре ознайомився з теоретичними підходами до соціального страхування, а також дослідив його розвиток в Україні. Обґрунтовано проблеми та окреслено напрями подальшого реформування в Україні.

Наявність самостійних розробок автора: У бакалаврській роботі автор досяг важливих теоретичних висновків та сформулював практичні рекомендації, які можуть сприяти розвитку соціального страхування в Україні. Він ретельно проаналізував існуючу систему соціального страхування та виявив проблеми, з якими стикається українське суспільство. На основі цього аналізу автор запропонував заходи та рекомендації щодо поліпшення соціального страхування. Ці висновки та рекомендації є цінним внеском у розуміння проблеми та можуть бути використані для розвитку політики соціального захисту в Україні.

Цінність теоретичних висновків та практичних рекомендацій: В роботі доведено необхідність розвитку та удосконалення Соціального страхування в Україні. Здобувачем систематизовано та окреслено перспективні напрями його реформування та визначено заходи за допомогою яких вони мають реалізовуватися.

Наявність недоліків: У кваліфікаційній роботі присутні деякі недоліки, які потребують уваги. Перш за все, деякі розділи можуть бути більш детально розроблені та підкріплені додатковими прикладами або емпіричними дослідженнями. Також, важливо було більш розглядати на практичних аспектах імплементації запропонованих рекомендацій, вказати конкретні шляхи їх впровадження та потенційні складнощі. Певні висновки після здійсненого аналізу є дискусійними.

Загальна оцінка кваліфікаційної магістерської роботи та її допущення до захисту перед ЕК: Загалом, кваліфікаційна бакалаврська робота є вагомим науковим внеском у вивчення проблем соціального страхування в Україні. Автор продемонстрував глибокі знання та розуміння теми, виконав аналіз і запропонував практичні рекомендації, що свідчить про високий рівень теоретичної підготовки здобувача. Незважаючи на наявні недоліки, роботу допускаємо до захисту перед ЕК. Важливо врахувати побажання та зауваження, які були висловлені, з метою подальшого вдосконалення роботи і вдосконалити тему на магістерському рівні.

Науковий керівник:
к.е.н доцент кафедри банківської
справи та страхування

_____ Демченко В.О.
(підпис) (прізвище, ініціали)

«15» червня 2023 р.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА»**

Факультет фінансів

Кафедра банківської справи та страхування

галузь знань	07 Управління та адміністрування
спеціальність	072 Фінанси, банківська справа та страхування
освітня програма	Страховий бізнес
Форма навчання:	<u>Денна</u>

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему «Соціальне страхування та його розвиток в Україні»
(назва теми)

здобувача Морозової Ельвіри Олександрівни

(Прізвище, ім'я, по батькові)

(підпис здобувача)

Науковий керівник:

доцент, канд.екон.наук.,

(вчене звання, наукова ступінь)

Демченко В.О.

(підпис) (Прізвище, ініціали)

**Робота допущена до захисту перед Екзаменаційною комісією
з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувач кафедри банківської справи та страхування:
доктор економічних наук, професор _____ Примостка Л.О.
(підпис)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 55 сторінки, 5 таблиць, 10 рисунків, перелік джерел посилання з 48 найменувань, 7 додатки на 3 сторінках.

«СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ ТА ЙОГО РОЗВИТОК В УКРАЇНІ»

(назва кваліфікаційної бакалаврської роботи)

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у процесі надання послуг соціального страхування населенню, його ефективності та шляхів подолання проблем.

Предметом дослідження є фінансове забезпечення соціальним страхуванням населення в Україні.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи – дослідження соціального страхування в Україні та види соціального страхування ; аналіз соціального страхування, фінансове забезпечення соціального страхування, шляхи вирішення проблем, що виникають у процесі здійснення органами державної влади соціального страхування.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі завдання:

- систематизувати та узагальнити підходи до визначення сутності соціального страхування в Україні;
- уточнити класифікацію соціального страхування для населення;
- виявити вплив соціального страхування населення на окремі економічні показники в Україні;
- запропонувати шляхи підвищення ефективності соціального страхування населення в Україні.

Практичне значення отриманих результатів. Практичне значення полягає у подальшому використанні пропозицій автора, впровадженні їх у практику державних органів, науковців, які займаються проблемами соціального захисту населення та розвитку соціального страхування в Україні.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи 2023

Рік захисту роботи 2023

Ключові слова: Страхування, соціальне страхування, аналіз, держава, види соціального страхування.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ...5	
1.1 Сутність і необхідність соціального страхування.....5	5
1.2 Становлення та розвиток соціального страхування.....13	13
1.3 Основні принципи та принципові розбіжності соціального страхування в Україні.....20	20
РОЗДІЛ 2 ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ	37
2.1 Реформування пенсійної системи України.....37	37
2.2 Основні напрями розвитку страхування з тимчасової втрати працездатності.....40	40
2.3 Проблеми та перспективи розвитку соціального страхування.....44	44
ВИСНОВКИ.....	52
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ.....	54
ДОДАТКИ.....	60

ВСТУП

Актуальність теми. Соціальне страхування в Україні є важливою складовою соціальної системи країни. Воно спрямоване на забезпечення соціального захисту населення та включає різні види страхування, які забезпечують виплати грошових допомог та пільг у разі настання певних подій чи обставин, що можуть призвести до втрати доходу або здоров'я.

Останніми роками в Україні проводилися реформи у сфері соціального страхування з метою його розвитку та покращення ефективності. Були внесені зміни до законодавства щодо страхування, спрощено процедуру отримання соціальних виплат, розширено перелік подій, за якими можна отримати допомогу.

Актуальність теми бакалаврського дипломного дослідження також зумовлена необхідністю підвищення рівня стандартів соціального захисту населення та досягнення міжнародних стандартів рівня життя для збереження стабільності та соціальної рівноваги в суспільстві.

Мета і завдання дослідження. Дослідження соціального страхування в Україні та види соціального страхування ; аналіз соціального страхування, фінансове забезпечення соціального страхування, шляхи вирішення проблем, що виникають у процесі здійснення органами державної влади соціального страхування.

Для досягнення поставленої мети необхідно було вирішити наступні завдання:

1. Розглянути теоретико-організаційні підходи до системи соціального страхування як важливої складової соціальної політики.
2. Здійснити аналіз системи соціального захисту населення в Україні.
3. Дослідити зарубіжний досвід соціальної політики як приклад її удосконалення в Україні та розглянути соціальне страхування в контексті урядових реформ.
4. Зазначити напрями підвищення ефективності функціонування системи соціального страхування України.

Об'єкт дослідження є суспільні відносини, що виникають у процесі надання послуг соціального страхування населенню, його ефективності та шляхів подолання проблем.

Предмет дослідження є фінансове забезпечення соціальним страхуванням населення в Україні. Кредитування банками населення.

Методи дослідження є аналіз літературу

Інформаційною базою дослідження є аналіз літератури, систематизація досліджуваної проблеми на основі осмислення першоджерел, узагальнення, порівняння, аналогія, економіко-статистичний аналіз.

Структура та обсяг бакалаврської дипломної роботи. Дипломна робота складається зі вступу, 2-х розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Обсяг основного тексту – 0 сторінки. Загальний обсяг роботи – 55 сторінки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ

1.1 Сутність і необхідність соціального страхування.

Сьогодні в Україні, яка торує шлях до цивілізованого суспільства, соціальна проблематика по мірі суспільних змін здобуває дедалі більше увагу. Якість та ефективність вирішення найбільш гострих проблем соціального захисту населення безпосередньо залежать від управління, вміння вивчати проблеми, визначати їх чинники та наслідки, приймати управлінські рішення та забезпечувати їх якісне виконання [10, с. 15].

Соціальна сутність сучасної держави виражається в її функціях щодо освіти, культури, охорони здоров'я, пенсійного забезпечення та інших форм соціального захисту своїх громадян. Держава набуває соціальних ознак, якщо реалізація зазначених функцій відбувається на основі панування права, забезпечення гарантій прав людини, дотримання демократичних принципів здійснення соціально-економічної політики.

Соціальна держава спрямовує свою політику в напрямі розвитку ринкової економіки, соціальної справедливості, соціальної захищеності, соціального партнерства і соціальної солідарності суспільства. Її основними завданнями є: досягнення високого рівня життя населення, захист та реалізація прав і свобод громадян, створення сучасних систем соціального забезпечення, підтримка малозабезпечених та бідних соціальних верств, запобігання і вирішення соціальних конфліктів. Поняття «соціальна держава» у науковій літературі почало використовувати в середині XIX ст. Один з основних розробників теорії соціальної держави – німецький державознавець Лорен фон Штейн. Він вважав, що завданням соціальної держави є досягнення суспільної рівності й особистої свободи, а також створення умов для піднесення бідних і слабких класів до рівня багатих і сильних. За його переконанням, держава повинна брати

активну участь в економічному житті суспільства з метою перерозподілу доходів на користь працюючих громадян та зниження соціальної нерівності в суспільстві [34, с. 9].

У ст. 3 Конституції України зазначено, що «...людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визначаються в Україні найвищою соціальною цінністю», що характеризує нашу державу як соціальну. Тому держава гарантує кожному громадянину право на працю, задовольняє потреби у здобутті освіти, охороні здоров'я, забезпечує мінімальний рівень заробітної плати, пенсії, соціальних виплат.

У ст. 46 Конституції України закріплено право громадян на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом. Це право гарантується загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням за рахунок страхових внесків громадян, підприємств, установ і організацій, а також бюджетних та інших джерел соціального забезпечення, створенням мережі державних, комунальних та приватних закладів для догляду за непрацездатними. Пенсії, інші види соціальних виплат та допомоги, що є основним джерелом існування, мають забезпечувати рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму, встановленого законом [9, с. 5].

Термін «соціальне забезпечення», який означає форму матеріального забезпечення громадян, офіційно був закріплений у міжнародному Пакті про економічні, соціальні та культурні права, ухваленому Генеральною асамблеєю ООН 16 грудня 1966 р. У ньому, крім іншого, зазначається, що «...держави, які беруть участь у цьому Пакті, визнають право кожної людини на соціальне забезпечення, що включає соціальне страхування».

Термін «соціальне забезпечення» використовується і в Концепції соціального забезпечення громадян України, схваленій постановою Верховної Ради України від 21 грудня 1993 р., що включає право громадян на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати

годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом. Термін «соціальний захист» за своїм змістом, відповідно до ст. 46 Конституції України, є значно ширшим поняттям і включає в себе соціальне забезпечення. Коло осіб, на яких поширюється соціальний захист, види і форми соціального захисту, умови та порядок їх застосування визначаються окремими нормативними актами.

Відповідно до правових актів Міжнародної організації праці (МОП) основою сучасного соціального захисту має декілька основних видів соціальних допомог (рис 1.1)

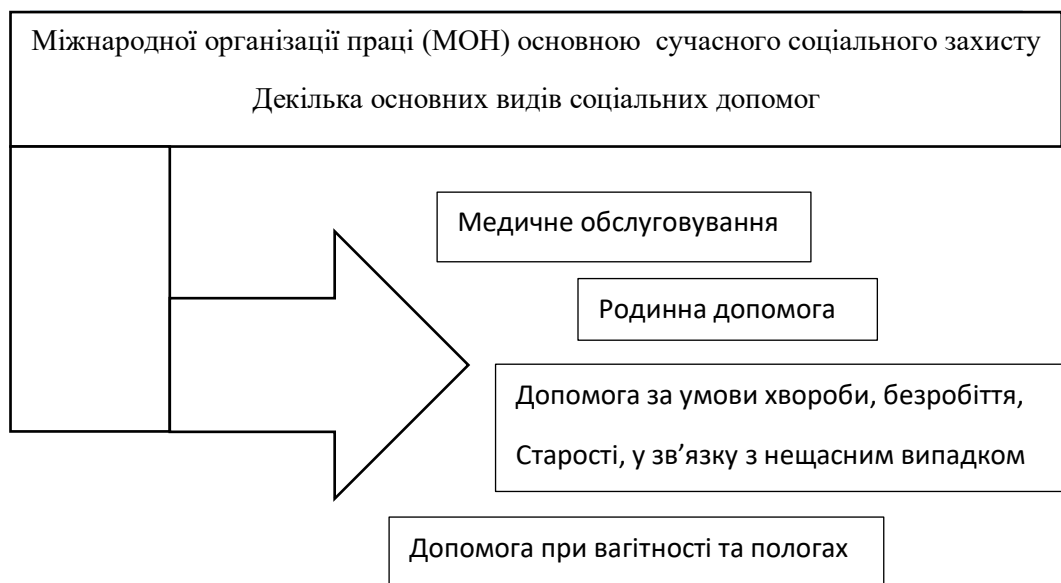

Рисунок .1.1 - Основні види Міжнародної організації праці для соціального захисту

Джерело: розроблено автором за даними [9]

В багатьох країнах світу використовується система взаємодоповнюючого соціального захисту (рис 1.2).

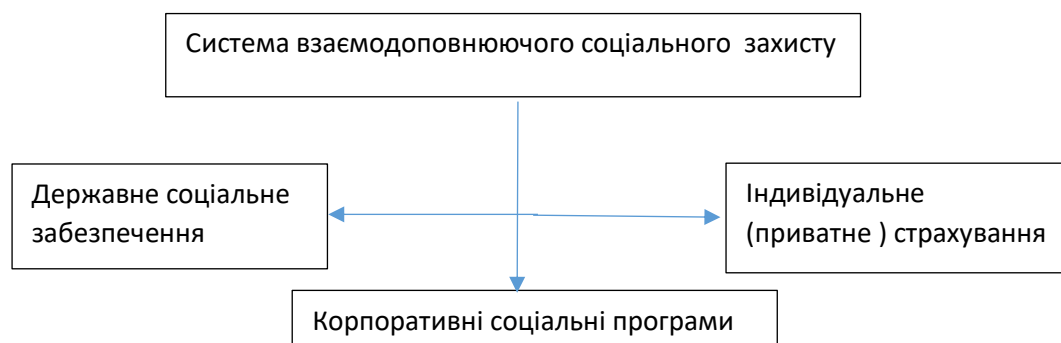

Рисунок 1.2 - Види системи взаємо доповнювання соціального захисту.

Джерело: розроблено автором за даними [9]

На їхній основі в Україні сформувалися такі основні види соціального страхування:

- 1) пенсійне страхування;
- 2) страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням;
- 3) страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності;
- 4) страхування на випадок безробіття.

У процесі історичного розвитку сформувалися та функціонують сьогодні чотири моделі соціального захисту (рис 1.3)

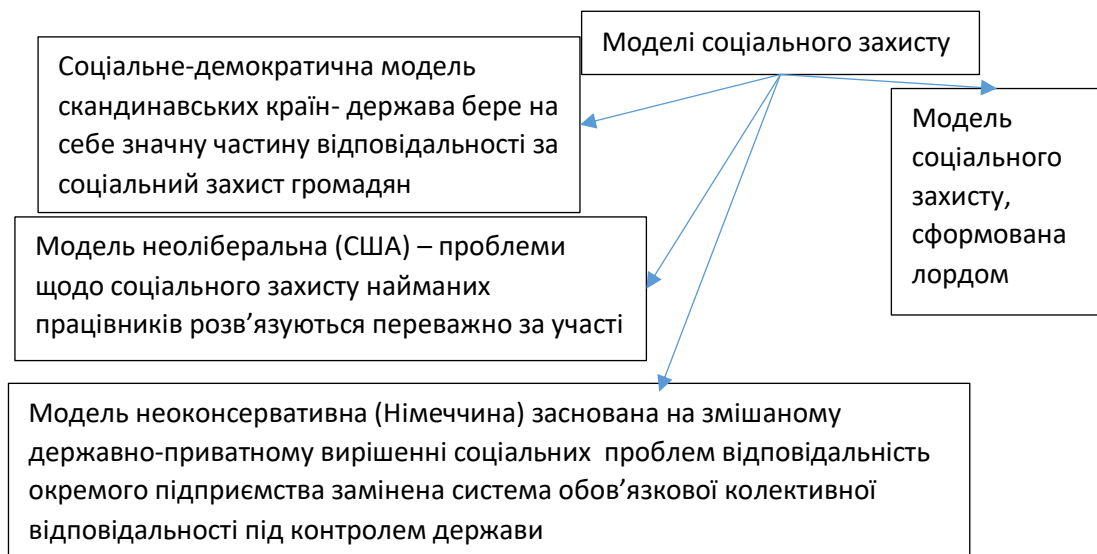

Рисунок 1.3 - Моделі соціального захисту.

Джерело: розроблено автором за даними [23,156]

Основними складовими соціального захисту населення України є:

- соціальне забезпечення;
- соціальна допомога;
- соціальне страхування.

Одним із основних інструментів соціальної політики, який використовується суспільством і державою для вирішення проблем нерівності

особистих доходів людей, що виникає через різницю в продуктивності праці й ефективності виробництва, є соціальне забезпечення.

Соціальне забезпечення – це надання певним категоріям громадян допомоги у вигляді соціальних виплат за рахунок бюджетних коштів. Соціальні виплати малозабезпеченим сім'ям, сім'ям з дітьми, жертвам війни чи політичних репресій є необхідними та доцільними. Однак вони залежать як від економічної політики уряду, стану державного бюджету, так і від механізму їх надання. Зменшення фінансових можливостей держави може призвести до затримки чи зменшення розмірів соціальних виплат. Встановлення завищеного рівня таких виплат негативно впливає на соціальну поведінку працездатних осіб суспільства.

Вперше поняття «соціальне забезпечення» було застосовано у законодавстві США в 1935 р., а потім прийнято для постійного використання МОП. За радянських часів соціальне забезпечення було монополією держави і мало вигляд соціальної допомоги. Наявність страхування і забезпечення як двох самостійних форм залишалася декларативно. Соціальне страхування не ґрунтувалося на страхових принципах, а повністю забезпечувалося державою. Сьогодні соціальне забезпечення є складовою соціального захисту, що здійснюється відповідно до чинного законодавства у формі соціальних виплат певним категоріям громадян за рахунок коштів бюджету. У законі про Державний бюджет України та рішеннях місцевих рад на кожний рік закладаються окремі види та розміри соціального забезпечення за рахунок бюджетних коштів, виконання яких покладено на управління соціального захисту населення місцевих державних адміністрацій. Ці кошти направляються як фізичним особам, так і підприємствам і організаціям, як компенсація недоотриманих доходів.

Соціальна допомога надається у формі житлових субсидій, різного роду пільг і зорієнтована на індивідуальну потребу громадянина.

Соціальне страхування – це важлива складова соціального захисту населення, центром якого є людина та її потреби. Якість задоволення потреб громадян впливає на соціально-економічний розвиток держави. Соціальне

страхування створює умови для відтворення робочої сили та захисту громадян у разі настання певних страхових випадків: втрата працездатності, у тому числі у зв'язку із доглядом за дитиною, вагітність та пологи; втрата годувальника, безробіття; нещасний випадок на виробництві тощо.

Основними причинами, що визначають необхідність соціального страхування, є:

- наявність громадян, котрі не беруть участі у суспільно корисній праці, а тому не можуть утримувати себе за рахунок заробітної плати (доходу від підприємницької діяльності);
- наявність громадян, котрі є дієздатними, але не мають можливості з різних причин її реалізувати.

Система соціального страхування включає в себе соціальні, економічні, фінансові та правові аспекти.

Соціальні аспекти полягають у створенні універсальної системи захисту всіх верств населення від усіх чинників нестабільності. Наявність такої системи свідчить про ефективну соціальну політику держави, направлену на задоволення потреб громадян [35, с. 14].

Також існують економічні та фінансові функції які у свою чергу мають свою властивості для соціального страхування (рис. 1.4)

Рисунок 1.4 - Економічні функції соціального страхування

Джерело: розроблено автором за даними [43]

та (рис 1.5)

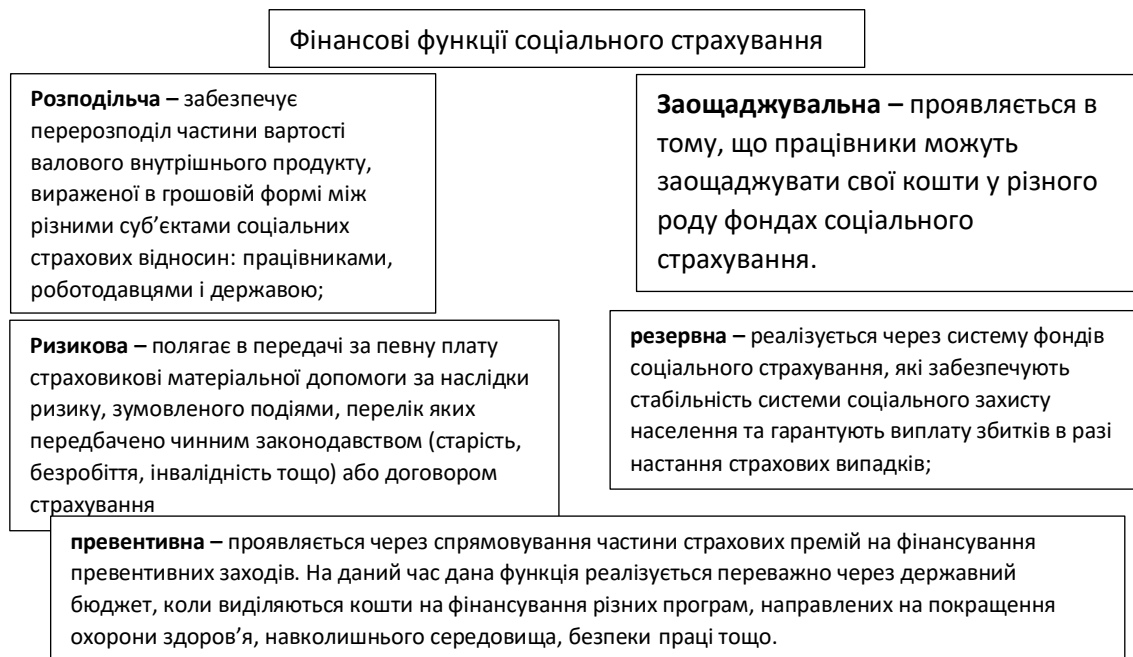

Рисунок 1.5 - Складові фінансових функцій соціального страхування

Джерело: розроблено автором за даними [43]

Велику роль у розбудові громадянського суспільства виконує соціальне страхування. Коло проблем, що вирішуються за допомогою соціального страхування є дуже великим.

Крім міцної основи соціального захисту працюючих, цей соціальний інститут сприяє підвищенню стабільності в суспільстві й економіці, сприяє гармонізації відносин у трудових колективах.

Система соціального страхування має два основні напрямки:

- забезпечення профілактики, відновлення і збереження працездатності робітників, включаючи проведення оздоровчих заходів і перепідготовки кадрів;
- матеріальне забезпечення осіб, які втратили працездатність або не мали її.

Із розвитком суспільства роль соціального страхування зростає, що обумовлено більшим охопленням населення обов'язковим соціальним страхуванням, переходом від державного соціального забезпечення до сучасних систем соціального захисту населення, розвитком демократії й підсиленням

соціального захисту найважливіших прав людини у сучасних цивілізованих державах, розширенням програм соціального страхування, зростанням рівня пенсій і стандартів якості соціальних послуг, підвищенням їх вартості та зростанням доходів населення.

Унікальність інституту соціального страхування, що виконує державно-публічні функції соціального захисту, полягає і в його позитивному впливі на формування збалансованого соціально-ринкового менталітету населення. Обумовлено це тим, що соціальне страхування поєднує в собі: персональну відповідальність особистості за своє матеріальне благополуччя і колективну (солідарну) взаємодопомогу, ліберальні і соціал-демократичні установки. Соціальне страхування є продуктом громадянського суспільства (визначальна роль соціальних суб'єктів у фінансуванні та самоврядуванні) і ефективним інструментом його побудови (демократичний характер організації, залучення до нього практично всього працевлаштованого населення, прозорість фінансових потоків). Саме тому соціальне страхування – це могутній механізм досягнення соціальної згоди, а ступінь його розвитку свідчить про рівень розвитку країни.

Наближаючи сферу соціального захисту безпосередньо до тих, хто працює, до їх родин і трудових колективів, соціальне страхування фактично стабілізує суспільство. Спільна участь працівників і роботодавців в управлінні діяльністю цього інституту, взаємна довіра і співробітництво – необхідна умова ефективно функціонуючої економіки. Соціальне страхування можна порівняти з нервовою системою суспільного організму, що безпосередньо реагує на його потреби в захисті. При цьому соціальне страхування дозволяє збалансувати міру прояву і реалізації двох базових принципів побудови цивілізованого суспільства – особистої відповідальності та солідарної взаємодопомоги. Соціальне страхування захищає працівників і членів їх родин, при цьому поєднує (а не роз'єднує) людей; його інститути дають людині можливість реалізувати свою відповідальність і волю на основі соціальної справедливості.

Отже, сутність соціального страхування полягає у наданні соціального захисту у вигляді матеріального забезпечення громадян у випадку хвороби, повної або часткової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття за незалежних від особи причин, а також у старості та інших випадках, передбачених законом, за рахунок коштів страхових фондів, бюджетних коштів та інших джерел визначених законодавством.

1.2 Становлення та розвиток соціального страхування.

При настанні страхових випадків враховувався страховий ризик. Було визначено перелік страхових подій. Гільдії почали виникати починаючи з X ст. в Англії і процес їх поширення тривав біля трьох століть, в Німеччині – впродовж XI–XII ст., у Данії – з XII ст. Пізніше гільдії стали трансформуватися у цехи, які були більш розвиненою формою організації, та мали ознаки економічних, релігійних і соціальних союзів громадян. На основі таких союзів з'явилися інші форми соціальної допомоги: допомога при настанні нещасних випадків та матеріальна підтримка сім'ї померлого, виховання сиріт та інші. До цього часу держава практично не приймала активної участі у соціальній підтримці громадян за винятком виплати допомоги сім'ям загиблих при виконанні військових обов'язків [36, с.117].

У XIII ст. вперше виникли організаційні засади соціального страхування в м. Дубровик на Балканах, де була визначена програма страхування здоров'я з відповідними внесками застрахованих осіб.

Подальший розвиток соціального страхування спостерігався у середньовіччі, коли гірники Німеччини засновували спільні каси для підтримки потерпілих від нещасних випадків, нужденних членів суспільства.

Більшість середньовічних гільдій у Великобританії забезпечувала своїх учасників, які втратили працездатність, пенсіями залежно від наявності фінансів. У подальшому конфлікт інтересів держави та різних професійних об'єднань призвів до того, що працівники окремих галузей стали виділяти частину своєї

заробітної плати на утримання старшого покоління, яке припиняло трудову діяльність. Так, поступово в суспільстві відбувалося запровадження солідарного принципу формування фінансових ресурсів для фінансування соціальних виплат у зв'язку з втратою працездатності з віком. У 1834 р. у Великобританії було ухвалено указ, яким покладено початок професійних (трудових) пенсій в їх сучасному розумінні.

На початку 40-х років XX ст. у Великобританії була створена міжміністерська комісія для розробки пропозицій щодо покращення системи соціального забезпечення, яку очолив лорд В. Беверідж. З метою виправдання більш активного втручання держави у соціальну сферу лорд Беверідж зазначив: «...Створюючи систему соціального страхування, держава не повинна придушувати дух підприємництва у значенні особистої відповідальності. Запроваджуючи прожитковий мінімум, держава повинна стимулювати особисті прагнення кожного індивідуума домагатись для себе і своєї сім'ї більшого доходу, ніж цей мінімум» [37, с. 28] . Найголовнішим висновком комісії було визнання права на працю і забезпечення повної зайнятості – головною передумовою адекватного соціального забезпечення. В пропозиціях лорда Беверіджа, поданих у вигляді звіту Комітету з соціального страхування і споріднених послуг, передбачалось впровадження системи соціального забезпечення для надання на основі внесків захисту на випадок захворювання, безробіття і старості для всіх громадян.

Механізм сплати внесків був орієнтованим на страхування, а соціальними партнерами в цьому процесі були працівники, працедавці і держава. Новизною запропонованої системи було те, що ризики на себе приймала вся нація. План Беверіджа включав у себе три принципи соціального забезпечення: універсальність, єдність та інтеграцію.

Принцип універсальності означав забезпечення на всі випадки соціального ризику для всього населення. Політика соціального забезпечення ґрунтувалася на національній солідарності та гарантованому мінімальному доході для всіх, а

це входило в суперечність з положенням Бісмарка про забезпечення лише працюючих.

Принцип єдності включав адекватний характер внесків і виплат, однаковий характер організації системи. Допомога знаходилась у прямій залежності не від заробітної плати, а від нормальних потреб людини в конкретній ситуації. Єдиний внесок надходив до уніфікованої системи національного страхування (за винятком соціального страхування від нещасних випадків на виробництві, а також сімейної допомоги, яка фінансувалася з державного бюджету).

Третій принцип означав інтеграцію різних форм забезпечення: страхування, соціальної допомоги і ощадних кас. Цей принцип передбачав координацію соціальної політики, заснованої на гарантованому доході, політики охорони здоров'я та політики повної зайнятості.

Пропозиції Беверіджа були впроваджені у Великобританії з відхиленнями в частині страхового принципу щодо скорочення періоду праці для отримання пенсії у повному розмірі. Як результат реформи Беверіджа стають витратними, зокрема при реалізації пенсійної реформи. Проблемним стає забезпечення розмірів пенсії відносно прожиткового мінімуму і майбутнього їх підвищення для підтримки на рівні реальної вартості життя.

У Німеччині перші законодавчі акти, які започаткували обов'язкове державне соціальне страхування, були прийняті наприкінці XIX ст. – закон про обов'язкове державне страхування на випадок хвороби (1883 р.), Закон про страхування від нещасних випадків на виробництві (1884 р.). Перший пенсійний фонд у Німеччині був створений у 1825 р. (тільки для чиновників), а в 1889 р., незважаючи на опір опозиції з боку Рейхстагу, завдяки діяльності канцлера Отто фон Бісмарка впроваджена вперше у світовій практиці державна система пенсійного забезпечення на страхових засадах. В 1889 р. при активній участі Бісмарка було прийнято Закон про страхування на випадок інвалідності і старості. Він охоплював усіх робітників та виробничих службовців з річним доходом до 2000 рейхсмарок і передбачав вихід на пенсію у 70 років. При цьому

не існувало ніяких відмінностей між чоловіками і жінками, а також між робітниками і державними службовцями [38, с. 164].

Система соціального страхування Бісмарка ґрунтувалася на таких принципах:

- забезпечення, засноване винятково на праці, а тому обмежене колом осіб, які зуміли завоювати це право своєю працею;
- обов'язкове забезпечення існує лише для тих найманих працівників, заробітна плата яких є нижчою за визначену мінімальну суму, тобто для тих, хто не може користуватися індивідуальним страхуванням;
- забезпечення побудовано на методології страхування, що встановлює паритетне співвідношення між внесками найманих працівників та працедавців, а також між виплатами та внесками;
- забезпеченням управляють самі працедавці та наймані працівники;
- обов'язковість соціального страхування [39, с. 30].

Найголовнішою новацією Бісмарка вважається положення про обов'язковий характер системи соціального страхування. Її характерними рисами були оптимальне сполучення маловитратного механізму разом з ідеєю самоуправління в організації внесків і пенсійних виплат. Бісмарківське страхування відіграло велике значення не тільки для Німеччини, а й для інших країн Європи, які згодом впроваджували такий вид страхування.

Отже, початковими формами соціального забезпечення були благодійництво і громадська опіка як вираз соціальної допомоги. У докапіталістичний період основними соціально-правовими формами матеріального забезпечення перестарілих і непрацездатних були: утримання як привілей, що надавався державним чиновникам і військовим при виході у відставку за віком або у зв'язку з каліцтвом, отриманим на війні; благодійність: опіка і піклування; цивільно-правове забезпечення в рамках сімейних відносин; державна допомога для найбільш вразливих верств населення; колективна взаємодопомога всередині селянської громади та деякі інші.

Виникнення державного соціального страхування стало результатом розвитку промисловості та широкого застосування на промислових підприємствах найманої праці. Формування капіталістичного способи виробництва спонукало розвиток державної системи захисту найманих працівників від ризику втрати заробітку через нещасні випадки на виробництві. Крім того, через важкі умови праці й побуту більшість найманих працівників, які доживали до 65 років, фактично ставали непрацездатними і потребували допомоги.

Першими виплатами за державним соціальним страхуванням стали допомоги у зв'язку з трудовим каліцтвом та захворюванням. А учасниками таких кас могли бути тільки ті, хто мав змогу робити відповідні внески, тобто працюючі особи, а відтак вони і члени їх сімей отримували право на допомогу.

Таким чином, еволюція соціального страхування – це непослідовна зміна підходів до його організації, яка здійснювалась як на страхових засадах, так і на засадах соціального забезпечення. Досвід розвитку суспільних відносин доводить, що соціальне страхування – явище об'єктивне і необхідне. Об'єктивність соціального страхування обумовлена ризиковим характером ринкової економіки та необхідністю у цьому зв'язку створення фінансових гарантій для забезпечення осіб, які з певних причин не можуть брати участі в процесі матеріального виробництва й отримувати оплату за свою працю. Щодо тенденцій історичного розвитку світових систем соціального страхування необхідно вказати на їх спадкоємний і навіть циклічний характер: від взаємодопомоги до взаємного страхування, а потім до державного страхування на принципах тріпатиму.

За економічним змістом страхування є поняттям складним і неоднорідним. Його змістова багатоплановість набула особливо відчутного прояву з розвитком ринкових відносин.

Зокрема, страхування визначають як двосторонні економічні відносини, які полягають у тому, що страхувальник, сплачуючи грошовий внесок, забезпечує собі (третій особі) у разі настання події, обумовленої договором або

законом, суми виплати з боку страховика, який отримує певний обсяг відповідальності і для її забезпечення формує та ефективно розміщує резерви, вживає превентивні заходи, спрямовані на зменшення ризику, а при потребі перестраховує частину своєї відповідальності.

Розглядаючи страхування як економічну категорію, необхідно врахувати те, що ця категорія виражає не тільки економічні відносини, властиві комерційному страхуванню. Сфера страхових відносин у суспільстві значно ширша і включає також державне соціальне страхування. Між комерційним і соціальним страхуванням існують певні розбіжності, але спільне те, що це фінансові відносини, об'єктивною основою виникнення яких є ризик. Спільним є також цілісний характер формування грошових фондів, які призначені для потреб страхового захисту, та механізм нагромадження і використання коштів цих фондів, заснований на принципі солідарності, відповідно до якого здійснюється перерозподіл накопичених коштів між окремими учасниками цих фондів.

Страхування взагалі як один із видів фінансової діяльності за галузевою ознакою належить до фінансової системи. Загалом страхування може виступати як система нижчого рівня, тобто підсистема загальної фінансової системи, що зберігає при цьому всі свої системні властивості. В контексті загальної фінансової системи страхування має особливе, специфічне, функціональне призначення – фінансове забезпечення ризиків і пов'язаних з ними можливих негативних наслідків для фізичних і юридичних осіб. Державне соціальне страхування є підсистемою страхування водночас функціонує як певна цілісна система у складі державних фінансів.

У сфері соціального страхування виникають основні групи фінансових відносин (рис. 1.6)

Основні групи Фінансових відносин у сфері соціального страхування		
між страховими фондами та юридичними особами, які виступають платниками обов'язкових страхових внесків;	між страховими фондами й іншими органами, кошти яких використовуються для фінансового забезпечення соціальних програм;	між страховими фондами і відповідним відомством, міністерством
між фондами та найманими працівниками, за рахунок яких формуються доходи бюджетів фондів соціального страхування;	між територіальними і центральними органами фондів з метою забезпечення соціальних виплат на регіональному та місцевому рівнях;	між страховим фондом і установами, організаціями, які виконують певні види робіт
між страховими фондами та державним і місцевими бюджетами в процесі перерозподілу фінансових ресурсів;	між страховими фондами та певними категоріями громадян, які отримують за рахунок цих фондів матеріальне забезпечення та соціальні послуги;	між страховими фондами та фінансовими органами в процесі здійснення контролю за накопиченням, збереженням та цільовим використанням фінансових ресурсів.

Рисунок 1.6 - Основні групи фінансових відносин у сфері соціального страхування

Джерело: розроблено автором за даними [23]

Матеріальною основою цих відносин є грошові кошти, які мають законодавчо визначені джерела формування та напрями їх використання. Фонди соціального страхування можуть бути як державними, так і недержавними.

Якщо розглядати страхування як економічну категорію, то слід виходити з того, що вона виражає всю повноту страхових відносин у суспільстві. Наявність спільних ознак та ідентичність підґрунтя виникнення соціального та комерційного страхування дає змогу зробити висновок про єдність страхування як суспільного явища. Соціальне страхування слід розглядати у єдиній системі, призначення якої полягає у забезпеченні потреб громадян у відповідних коштах для набуття страхового захисту.

1.3 Основні принципи та принципові розбіжності соціального страхування в Україні

Сутність соціальної держави виражається у її загальнонаціональних функціях щодо освіти, культури, охорони здоров'я, пенсійного забезпечення та інших форм соціального захисту своїх громадян. Реалізація зазначених функцій

повинна відбуватися на основі верховенства права, забезпечення гарантій прав людини, дотримання демократичних принципів реалізації соціальної політики. Сучасна демократична держава повинна спрямовувати свою політику в напрямі розвитку ринкової економіки, встановлення соціальної справедливості, соціальної захищеності, соціального партнерства і соціальної солідарності суспільства.

Соціальне страхування – це сукупність регулюючих законодавством і договорами страхування відносин між застрахованими (громадянами), страховиками і страхувальниками з приводу захисту інтересів застрахованих осіб, збереження, відновлення чи покращення матеріального і соціального становища, які можуть погіршитися у зв'язку з настанням визначених законом або договором страхування випадків за рахунок фондів грошових коштів, сформованих страховиками із сплачених страхувальниками страхових внесків. Отже, соціальне страхування – це сукупність визначених суспільних відносин, які базуються на ідеї розподілу ризику між застрахованими особами та взаємозалежності між внесками й обсягом соціальних послуг. Захист від соціальних ризиків є об'єктивно закономірною функцією сучасного суспільства в його взаємовідносинах з людьми, соціальними групами, тобто з елементами суспільної інфраструктури [40, с. 19].

В процесі розподілу ВВП роботодавці та фізичні особи сплачують внески на соціальне страхування до державних цільових фондів. Відповідно до чинного законодавства у формуванні соціальних страхових фондів зобов'язані брати участь всі працюючі шляхом сплати страхових внесків.

Цільові соціальні фонди як самостійні фінансові інституції створені за кожним видом страхування. Розміри соціальних виплат залежать в одних випадках від страхового внеску застрахованого, а в інших і від його заробітку (доходу). Поряд із орієнтацією на індивідуальні внески в системі соціального страхування мають місце елементи солідарного перерозподілу.

Предметом соціального страхування є соціально-економічні відносини, сутнісні зв'язки та інтереси найманих працівників, роботодавців, громадських

організацій і держави з приводу захисту працюючих громадян та самозайнятого населення (членів їхніх сімей) від факторів, що знижують якість життя і їхній соціальний статус в суспільстві.

Застрахована особа – фізична особа, яка відповідно до чинного законодавства підлягає загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню і сплачує або за яку сплачують в установленому законом порядку страхові внески, або уклала договір про добровільну участь та сплачує внески на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. В окремих випадках це можуть бути члени сім'ї застрахованої особи. Так, наприклад, пенсія у зв'язку з втратою годувальника призначається непрацездатним членам сім'ї померлого годувальника, які були на його утриманні за наявності в годувальника на день смерті страхового стажу, який був би необхідний йому для призначення пенсії через інвалідність.

Відповідно до чинного законодавства загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню підлягають:

- особи, які працюють на умовах трудового договору (контракту):
 - а) на підприємствах, в організаціях, установах незалежно від їх форм власності та господарювання;
 - б) у фізичних осіб;
- особи, які забезпечують себе роботою самостійно (само зайняті особи, члени творчих спілок, творчі працівники), громадяни – суб'єкти підприємницької діяльності.

Перелік осіб, які підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню, а також конкретних видів загальнообов'язкового державного соціального страхування, до яких належать особи, визначаються законами України з окремих видів загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Громадяни України, які працюють за межами території України та не застраховані в системі соціального страхування країни, в якій вони перебувають, мають право на забезпечення за загальнообов'язковим державним соціальним

страхуванням в Україні за умови добровільної сплати страхових внесків, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Страховики – це юридичні особи, які надають страхові послуги (здійснюють справляння страхових внесків і надають страхові виплати).

Страхувальники – це юридичні особи (підприємства, установи, організації незалежно від їх форми власності, які сплачують страхові внески, а також фізичні особи, які сплачують страхові внески і мають право на отримання компенсації (відшкодування) з настанням страхового випадку. Страхувальниками є роботодавці і застраховані особи, а страховиками – відповідні страхові фонди (державні та недержавні).

Страхові фонди беруть на себе зобов'язання зі збору страхових внесків і надання застрахованим особам матеріального забезпечення і соціальних послуг за настанням страхових випадків (виплата пенсій, допомоги з тимчасової непрацездатності, допомога та послуги у випадку втрати роботи тощо).

Страхові фонди є некомерційними самоврядними організаціями, діють на підставі статутів, що затверджуються у порядку, визначеному законами України з окремих видів загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Управління ними здійснюється на паритетній основі державою та представниками суб'єктів соціального страхування: роботодавцями та застрахованими особами. Серед інституціональних структур, які здійснюють соціальне страхування, вирішальна роль належить державі.

Держава є головним суб'єктом, який виконує координуючі функції діяльності всіх суб'єктів соціального страхування і розробку стратегічних цілей і завдань для досягнення соціальної справедливості, а також здійснює контроль та регулювання діяльності соціально спрямованих установ, організації закладів та підприємств незалежно від форм власності та підпорядкування. За своїм потенціалом держава перевищує можливості інших суб'єктів цього процесу. Для здійснення соціальної функції держава використовує широкий спектр важелів – законодавче встановлення та забезпечення соціальних гарантій, фінансування

соціальних програм, створення стимулів та преференцій для зростання добробуту громадян, створення умов для ефективної податкової політики, активної політики на ринку праці, а також політики доходів, що має своєю метою підтримання реальних доходів громадян країни на рівні, необхідному для забезпечення нормальних умов для поліпшення якості життя та розвитку особистості тощо.

Суб'єкти, які забезпечують реалізацію особам прав на соціальне страхування і соціальне забезпечення, поділяються на тих, які безпосередньо його здійснюють, і на тих, які сприяють особам у його отриманні або здійсненні. Залежно від підстави надання соціального захисту суб'єкти, які його надають, можна поділити на тих, які це роблять відповідно до законодавства, і тих, які надають його на добровільних засадах. Такими, що здійснюють соціальний захист відповідно до законодавства, є державні органи спеціальної компетенції, соціальні страхові фонди, спеціалізовані державні підприємства та установи.

Суб'єктами права соціального захисту виступають такі державні органи: Міністерство соціальної політики України; Державна служба з надзвичайних ситуацій; Пенсійний фонд України, Фонд України соціального захисту інвалідів; Державна служба зайнятості; інші фонди соціального страхування. [41, с. 184].

Основною функцією кожного з цих органів є надання населенню в межах своєї компетенції різних видів соціального забезпечення. Головними з повноважень цих суб'єктів є їх обов'язки саме у сфері соціального захисту громадян.

Спеціально уповноваженим суб'єктом у сфері соціального захисту є Міністерство соціальної політики України. (рис 1.7)

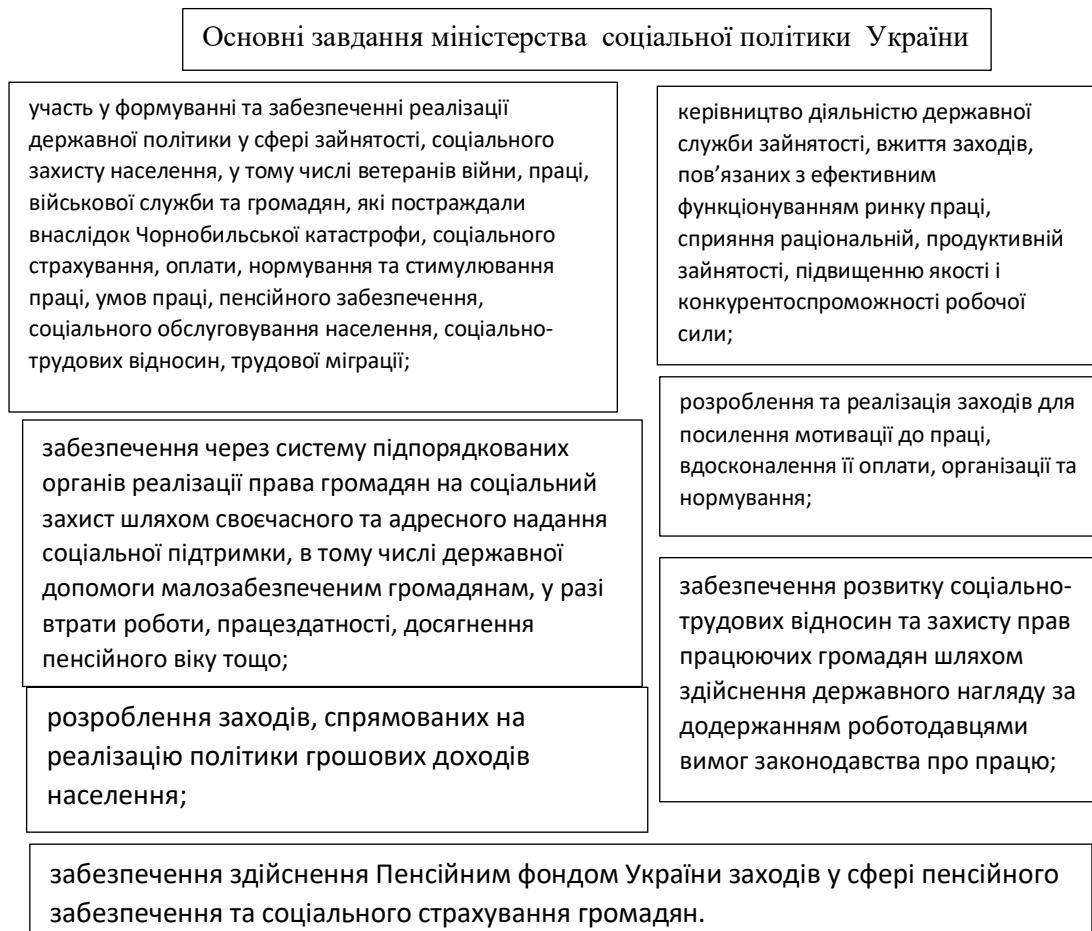

Рисунок 1.7 - Основні завдання міністерства соціальної політики України

Джерело: розроблено автором за даними [23]

Суб'єктами соціального страхування в Україні також є приватні підприємці. Їх роль в сучасних умовах, що характеризуються переважанням у суспільному виробництві частки підприємств приватної форми власності, продовжує дедалі активно зростати. Підприємці впливають на рівень соціального захисту найманих працівників через заробітну плату, умови та безпеку праці, соціальний пакет, беруть участь у формуванні страхових фондів, фінансово і матеріально підтримують малозабезпечені категорії населення.

Суб'єктами, що здійснюють регулювання у сфері соціального страхування і соціального забезпечення, виступають ті інститути держави та громадянського суспільства, які свідомо та цілеспрямовано здійснюють соціальний захист, керуючись законодавством, науково-теоретичними знаннями щодо соціальної сфери суспільного життя, науковими методами прогнозування, отримання та

аналізу інформації, прийняття рішень, втілення їх у життя через організаційно-управлінську діяльність.

Суб'єктами, які сприяють в одержанні соціального забезпечення, вважаються юридичні особи, які здійснюють правовстановлюючу діяльність. До них належать: органи медико-соціальної експертизи, комісії зі встановлення пенсій за особливі заслуги перед Україною, органи, які видають посвідчення, що підтверджують відповідний статус (посвідчення учасника бойових дій, посвідчення ветерана війни, посвідчення інваліда війни, посвідчення біженця, посвідчення учасника ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС і потерпілого внаслідок Чорнобильської катастрофи) тощо.

Головним завданням діяльності цих суб'єктів у сфері соціального захисту є прийняття індивідуальних актів застосування норм права, які мають правовстановлюючий або право-підтверджуючий характер. Отже, ці суб'єкти тільки ухвалюють рішення про встановлення права на соціальне забезпечення (у вигляді пенсії), а виконання його, тобто надання відповідного виду соціального забезпечення, покладається на інші органи влади.

Важливими суб'єктами системи соціального страхування є фонди соціального страхування. В Основах законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування вони називаються цільовими страховими фондами. Це органи, які здійснюють керівництво та управління окремими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування, провадять збір та акумуляцію страхових внесків, контролюють використання коштів, забезпечують фінансування виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням та здійснюють інші функції, передбачені статутами [42].

На сьогодні в Україні функціонують: Пенсійний фонд України, Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття і Фонд соціального страхування (діє з 1 січня 2015 р.). У майбутньому відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» планується створення Накопичувального фонду. Крім того, після

впровадження в Україні системи медичного страхування можливе створення ще одного соціального страхового фонду – фонду медичного страхування. Крім державного Пенсійного фонду України, в системі пенсійного забезпечення функціонують недержавні пенсійні фонди, які призначені для надання їх учасникам додаткового недержавного пенсійного забезпечення.

Об'єктом загальнообов'язкового державного соціального страхування є страховий випадок, із настанням якого у застрахованої особи (або члена його родини, іншої особи, яка перебуває на її утриманні) виникає право на одержання соціального матеріального забезпечення та соціальних послуг.

Страховий ризик – це обставини, внаслідок яких громадяни або члени їхніх сімей можуть втратити тимчасово чи назавжди засоби до існування і мають потребу в матеріальній допомозі або інших послугах соціального страхування. Саме ризик є об'єктом страхування, а не працівник. Працівник є застрахованим і може виступати в особі страхувальника поруч з працедавцем і державою. Ризик (небезпека) має подвійну характеристику: імовірність настання та розмір завданих збитків. Чим менша ймовірність ризику, тим легше і дешевше організувати страхування.

Зміст ризику та визначена ймовірність ризику характеризують зміст і межі страхового захисту, покриття (або попередження) можливих збитків. Якщо буде відомо, яка їхня середня величина, а також те, з якою ймовірністю вони настають серед застрахованих в одиницю часу, легко визначити сукупний обсяг завданих збитків у даній сукупності, а поділивши на їх кількість застрахованих даного виду ризику, одержимо необхідний внесок, страховий тариф. За рахунок коштів страхування можуть проводитися профілактичні заходи, спрямовані на зменшення небезпеки, зниження ймовірності настання страхової події, тобто також спрямовані на захист застрахованого від матеріальних втрат.

Поняття соціального ризику базується на вузькому розумінні цієї групи ризиків, тобто таких, які об'єктивно порушують життєдіяльність особи та пов'язані з соціально-економічними чинниками в державі [41, с. 73].

Ознаками соціального ризику є:

1. Соціальні ризики – це явища об’єктивного характеру. Їх настання не залежить від волі особи та не є наслідком її дій. Наслідки соціальних ризиків не можуть бути усунені людиною самостійно через зовнішні чинники, а не з будь-яких суб’єктивних причин.

2. Наслідками настання соціальних ризиків є обмеження чи порушення життєдіяльності людини, що зумовлює її соціальну та матеріальну незахищеність.

3. Важливою ознакою соціальних ризиків є те, що вони закріплені у законодавстві саме як обставини, внаслідок настання яких особа може потребувати допомоги від держави чи суспільства.

4. Настання соціального ризику є потенційно можливим для кожної людини. Вони трапляються чи можуть трапитись за певних обставин.

Отже, соціальні ризики – це фактори порушення нормального соціального стану людей при ушкодженні здоров’я, втрати працездатності або відсутності попиту на працю (безробіття), що супроводжуються настанням для зайнятого населення матеріальної незабезпеченості внаслідок втрати заробітку, понесення додаткових витрат, пов’язаних із лікуванням, а для родини – втратою джерела доходу у випадку втрати годувальника, а тому потребують матеріального захисту від держави.

Сучасний перелік соціальних ризиків, що зумовлюють право особи на соціальне страхування та соціальне забезпечення, визнаний міжнародним співтовариством (Загальна декларація прав людини (1948 р.), Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права (1966 р.), Європейська соціальна хартія (1961 р.), Конвенції Міжнародної Організації Праці) та закріплений у національному законодавстві.

З огляду на організаційно-правові форми соціального забезпечення соціальні ризики можна класифікувати на страхові, тобто ті, які забезпечуються в рамках системи соціального (державного та недержавного) страхування, та нестрахові – забезпечуються за програмою соціальної державної підтримки.

Проте така класифікація є умовною, оскільки один і той самий ризик може бути як страховим, так і нестраховим.

Страховий випадок – це юридичний факт, що слугує основою для виникнення правовідносин для отримання матеріального забезпечення із страхового фонду. (рис. 1.8)

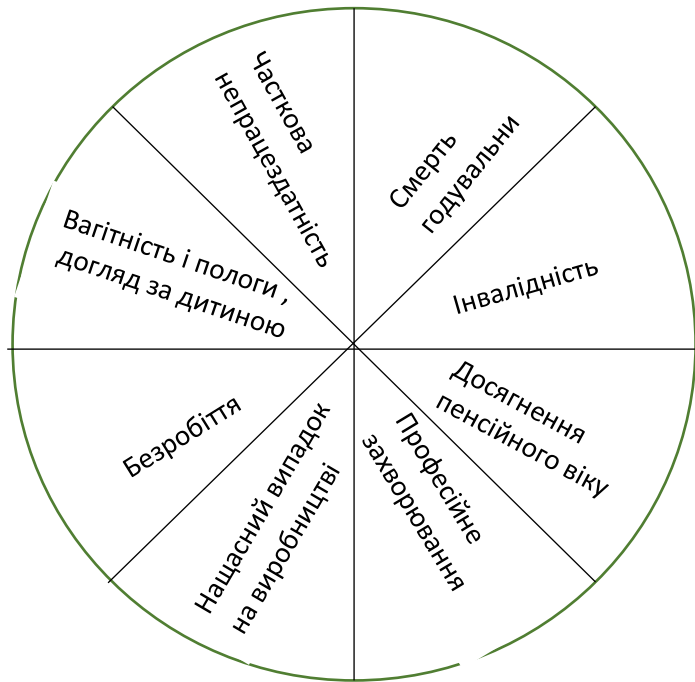

Рисунок 1.8 - Види страхових випадків в соціальному страхуванні

Джерело: розроблено автором за даними [34]

Отже, в демократичному, правовому суспільстві роль і можливість держави з соціального захисту зосереджено на вразливих категоріях населення – інвалідів, дітей, пристарілих. Що стосується працюючого населення, то питання їхнього соціального захисту стає більше обов’язком їх самих і роботодавців. Це досягається участю працівників і роботодавців у формуванні фінансових ресурсів, передачею функцій на розпорядження цими ресурсами відповідним особам, встановленням прямої залежності розміру страхових виплат від розмірів і періодів сплати (обсягу) страхових внесків.

Надалі в дипломній роботі, варто розглянути зміст принципів соціальної держави, що відображено у Конституції України, положеннях законодавчих та нормативноправових актів соціальної спрямованості, деталізовано у національних нормах соціального права, визначено у міжнародних правових

актах, ратифікованих Україною. Принципи соціального страхування населення узгоджуються з принципами та цілями МОП, тобто спрямовані на зміцнення соціальної справедливості, покращення умов праці та життя громадян. Принципи соціального страхування населення України також базуються і на положеннях Глобального договору ООН, який пропонує компаніям забезпечити в рамках своєї сфери вплив, підтримку та впровадження основних цінностей у сфері прав людини, трудових норм. Принципи – це основні і керівні ідеї, провідні положення, що визначають основи чого-небудь. Стосовно соціального страхування принципами слід вважати базові ідеї і положення щодо страхової та соціальної сфер. Соціальне страхування ґрунтується на принципах, які характерні як для страхової, так і для соціальної сфери. Визнаючи, що соціальне страхування є важливою складовою діяльності сучасного демократичного суспільства і держави, основними принципами соціального страхування визначено:

- законодавче визначення умов і порядку здійснення загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Цей принцип закріплений у ст. 46 Конституції України та в інших нормативних актах. Він полягає в тому, що кожна людина, яка на законних підставах проживає в Україні (а в деяких випадках і за її межами), в разі настання певних умов, передбачених законом, має право на соціальне страхування та отримання відповідного виду соціального забезпечення, незалежно від статі, майнового стану, політичних та релігійних поглядів, національності, громадянства, етнічного і соціального походження тощо. Для осіб, які працюють на умовах трудового договору (контракту) на підприємствах, в установах та організаціях незалежно від форм власності і відомчого підпорядкування, а також у фізичної особи-підприємця, підлягають обов'язковому державному соціальному страхуванню. Тобто страхові внески за таких працівників сплачуються особисто ними і їх роботодавцем. А особи, які самостійно забезпечують себе роботою, в тому числі підприємці, творчі працівники тощо, можуть бути застрахованими на добровільних засадах. На них поширюються

лише ті соціальні гарантії, у фінансуванні яких вони беруть участь. Особи, які відповідно до законодавства не підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню, мають право на добровільну участь у такому страхуванні [43, с. 46].

Розглядаючи більш детально класифікацію страхування, яка має важливе значення у розумінні внутрішньої структури, у виробленні методичних підходів до оцінки страхової справи, а також у теоретичних дослідженнях страхування. Одним з різновидів класифікації страхування є страхування у реальному часі (онлайн-страхування).

Але одними з важливіших класифікацій є: пенсійне страхування, медичне, страхування від нещасних випадків на виробництві та професійного захворювання та страхування на випадок безробіття.

- Пенсійне страхування визначена державою як система фінансового забезпечення населення при настанні таких страхових випадків:
 - а) досягнення похилого віку (60 років);
 - б) втрати працездатності (яка повинна носити постійний характер);
 - в) втрати годувальника.

Пенсійне страхування – це складна система, функціонування якої забезпечується спеціально створеними фінансовими інституціями, призначеними для соціального захисту різних верств населення. Тому пенсійне страхування одночасно розглядається із соціальної, економічної та правової точкою зору. Так, із соціальної точки зору – це невід'ємна складова загальної системи соціального страхування та одна із найважливіших інституцій соціальної політики держави; із економічної точки зору є формою матеріального забезпечення у випадку настання встановлених соціальних випадків; із правової точки зору пенсійне страхування є системою юридичного права, що регулює соціальний захист населення при настанні страхових випадків, встановлених законодавством. Будучи включеними до правового поля трудового та соціального законодавства, пенсійне страхування має власну нормативну базу, яка регламентує і визначає соціальний та правовий статус суб'єктів пенсійної

системи, механізми матеріального забезпечення, за допомогою яких реалізуються конституційні права громадян на пенсійне забезпечення. Фінансовими інституціями системи пенсійного страхування є грошові фонди акумулювання та розподілу страхових пенсійних внесків на випадок досягнення пенсійного віку, постійної втрати працездатності (інвалідність) або втрати годувальника. Тому в основі побудови системи пенсійного страхування лежить такий метод фінансового механізму, який передбачає внесення страхових платежів у цільові фонди з боку юридичних чи фізичних осіб і використання отриманих внесків для фінансування визначених нами вище страхових випадків [44, с. 74].

Таким чином державне пенсійне страхування – це правова система, що регламентує призначення та фінансування пенсій, надання соціальних послуг визначеним особам або членам їхніх родин (у випадку виховання дитини-інваліда, втрати годувальника чи поховання пенсіонера) за рахунок коштів Пенсійного фонду України. Такі кошти формуються у вигляді страхових внесків юридичних та фізичних осіб. У майбутньому пенсійне страхування також регулюватиме порядок формування загальнообов'язкового державного накопичувального пенсійного фонду та виплат за рахунок його коштів.

- Медичне страхування — тип страхування від ризику витрат, пов'язаних із отриманням медичної допомоги. У більшості країн є формою соціального захисту інтересів населення в системі охорони здоров'я.

При виникненні страхового випадку страховик гарантує оплату медичної допомоги, за рахунок накопичених страхувальниками коштів. Медичне страхування дозволяє гарантувати громадянину безкоштовне надання певного обсягу медичних послуг, при виникненні страхового випадку (порушення здоров'я), за наявності договору зі страховою медичною організацією (страховиком). Остання несе витрати з оплати випадку надання медичної допомоги (ризик), з моменту сплати громадянином першого внеску до відповідного фонду. Забезпечує право громадян які працюють, і членів їхніх

сім'ї на кваліфіковане медичне обслуговування та матеріальне забезпечення, у випадку захворювання та в інших випадках.

Охорона здоров'я є одним із головних факторів і критеріїв оцінки розвитку суспільства. Якщо охорону здоров'я розглядати в широкому розумінні як комплекс політичних, організаційних, економічних, правових та інших заходів, спрямованих на забезпечення збереження й розвитку фізіологічних і психологічних функцій, оптимальної працездатності та соціальної активності людей при максимальній біологічно можливій індивідуальній тривалості життя, то її важливість виходить далеко за межі діяльності всієї системи охорони здоров'я і набуває доленосного значення для забезпечення нормального функціонування держави та її владних інститутів.

Підвищення якості надання медичних послуг населенню досягається завдяки медичному страхуванню, якому відводиться чільне місце у світових моделях організації охорони здоров'я.

Загалом можна виділити вісім моделей організації охорони здоров'я, причому у більшості з них важливу роль відіграє медичне страхування:

- Обов'язкова оплата медичних послуг за рахунок особистих коштів споживача.
- Добровільна оплата медичного обслуговування за рахунок особистих коштів споживача.
- Компенсація добровільно застрахованим пацієнтам за попередньо оплачені медичні послуги.
- Державна страхова компенсація.
- Добровільний контракт.
- Державний контракт.
- Добровільна інтегрована модель.
- Державна інтегрована модель.
- Принципи, за якими здійснюється страхування від нещасних випадків на виробництві та професійного захворювання впливають із загальних принципів системи державного соціального страхування України, а саме:

- лише законодавчого регламентування здійснення даного виду державного соціального страхування;
- можливості як обов'язкової, так і добровільної участі у страхуванні осіб, які мають на це право згідно із чинним законодавством;
- надання державних гарантій застрахованими особами у реалізації своїх прав;
- акумулювання та використання коштів страхового Фонду на визначених засадах солідарності та субсидування;
- обов'язковості фінансування Фондом витрат із матеріального забезпечення та надання соціальних послуг застрахованим особам в обсягах, регламентованих законодавством;
- диференціації розміру страхових виплат залежно від страхового стажу;
- цільового використання коштів даного виду страхування;
- відповідальності як роботодавців, так і Фонду, за фактичну реалізацію прав застрахованих осіб на матеріальне забезпечення та соціальні послуги даного виду страхування.

Суб'єктами даного виду страхування є застрахована особа (або члени її сім'ї), страхувальник та страховик. Застрахованою особою є фізична особа, яка сплачує (сплачувала) або на користь якої сплачується (сплачувався) єдиний соціальний внесок (ЄСВ). Страхувальником виступає або працедавець (для осіб, які працюють за наймом), або особа, яка забезпечує себе роботою самостійно та сплачує ЄСВ.

Страховиком є Фонд соціального страхування України. До утворення Фонду та його робочих органів виконання функцій та завдань у межах системи ДССТВП забезпечують існуючі робочі органи Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності.

У даному виді державного соціального страхування використовуються такі поняття, як:

- страховий ризик – це обставина, внаслідок якої застрахована особа або члени її сім'ї можуть втратити тимчасово засоби існування та потребувати матеріального забезпечення або надання соціальних послуг за ДССТВП;
- страховий випадок – подія, з настанням якої виникає право застрахованої особи або членів її сім'ї на отримання матеріального забезпечення або соціальних послуг за рахунок коштів Фонду;
- страховий стаж – це період (строк), протягом якого особа підлягала даному виду страхування та за який щомісяця сплачено нею та роботодавцем або нею самостійно страхові внески в сумі не меншій, ніж мінімальний страховий внесок.

Отже, можемо зробити висновок, що соціальне страхування — фундаментальна основа державної системи соціального захисту населення, що уможливорює матеріальне забезпечення і підтримку непрацездатних громадян за рахунок фондів, сформованих працездатними членами суспільства.

- Загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття в Україні здійснюється за такими принципами (рис 1.9):
- державне гарантування дотримання прав застрахованих осіб;
- обов'язковість страхування на випадок безробіття для всіх громадян, які працюють;
- цільове спрямування коштів, акумульованих у сфері страхування на випадок безробіття;
- солідарність та субсидування;
- обов'язковість фінансування усіх витрат, котрі пов'язані із наданням матеріального забезпечення у випадку безробіття та соціальних послуг;
- участь в управлінні страхуванням на випадок безробіття держави, представників застрахованих осіб та роботодавців;
- залежність розміру допомоги по безробіттю від страхового стажу та тривалості безробіття;

- законодавче встановлення умов і порядку функціонування страхування на випадок безробіття.

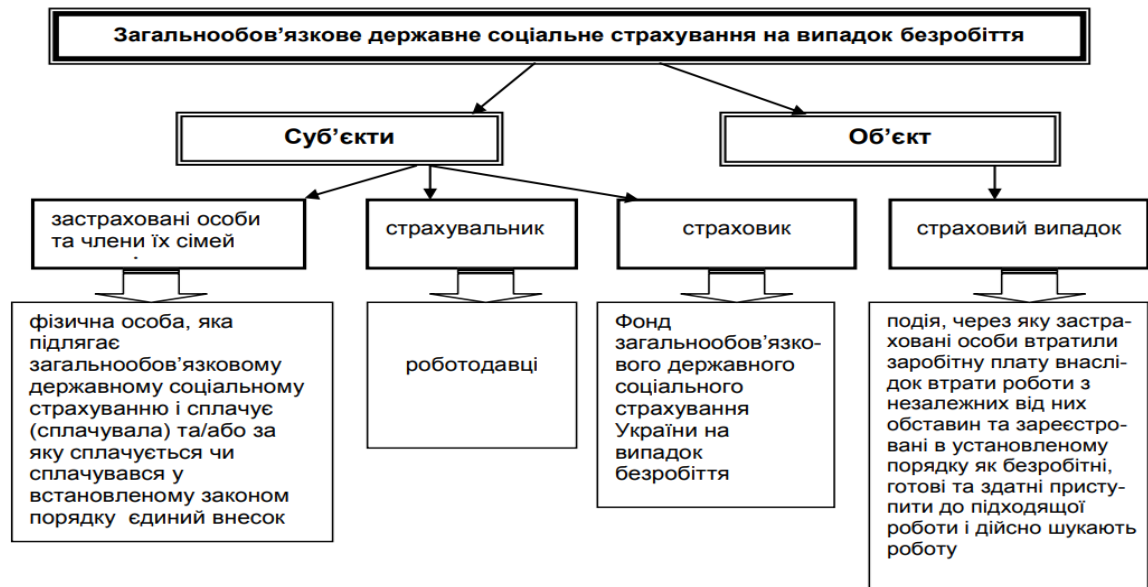

Рисунок 1.9 - Суб'єкти та об'єкти загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття.

Джерело: розроблено автором за даними [23]

Загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття базується на Основах законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування (№ 16/98-ВР від 14.01.1998 р.), Законах України «Про зайнятість населення» (№ 5067-VI від 05.07.2012 р.), «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» (№ 1533-III від 02.03.2000 р.), «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (№ 2464-VI від 08.07.2010 р.) та інших нормативно-правових актах, що регулюють відносини у сфері страхування на випадок безробіття.

РОЗДІЛ 2

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

2.1 Реформування пенсійної системи України.

В соціальному страхуванні є багато проблем які потрібно дійсно виправляти чи модернезувати. Але я розглянула основні наприклад такі як - Реформування пенсійної системи України.

Пенсійна система України потребує реформування, оскільки вона стикається з багатьма проблемами. На сьогоднішній день, мінімальна пенсія в Україні є надзвичайно низькою, що становить серйозний виклик для соціального забезпечення населення (Таблиця 1). Особливо враховуючі кількість пенсіонерів за цей період (Таблиця 2) та мінімальну заробітню плату (Таблиця 3).

Одним з можливих рішень для реформування пенсійної системи є посилення регулювання ринку праці, а також збільшення прозорості і ефективності пенсійних фондів. Також можна розглядати можливість введення пенсійної системи з капіталізованим обов'язковим пенсійним страхуванням, яка б дозволила зменшити навантаження на бюджет і сприяла б збільшенню пенсійних виплат.

Крім того, важливим аспектом реформування пенсійної системи є підвищення рівня фінансової грамотності серед населення, щоб люди зрозуміли, як працює пенсійна система та як вони можуть зберегти та збільшити свої пенсійні накопичення. Навчання фінансовій грамотності може бути здійснене шляхом включення фінансової освіти в шкільну програму та проведення відповідних курсів для дорослих.

В цілому, реформування пенсійної системи України потребує комплексного підходу, що включає в себе як законодавчі, так і соціально-економічні заходи. Мета такої реформи - забезпечення гідного рівня життя для пенсіонерів та створення стійкої та ефективної системи соціального захисту населення в Україні.

Але хочу додати що не все так погано і Україна розпочала реформування пенсійної системи наприклад навіть в 2017 році. Головною метою реформи якої було забезпечення стабільності пенсійної системи та збільшення пенсійних виплат для майбутніх поколінь. Реформа передбачає кілька ключових змін:

1. Збільшення пенсійного віку. Поступово збільшується вік, з якого можна отримати пенсію. З 2018 року пенсійний вік для жінок становить 58 років, а для чоловіків - 63 роки. У 2021 році пенсійний вік для жінок становить 59 років, а для чоловіків - 63 роки.
2. Збільшення стажу. Для того, щоб отримати повну пенсію, необхідно мати певний стаж. Поступово збільшується мінімальний стаж, необхідний для отримання пенсії. Наразі мінімальний стаж становить 15 років.
3. Зміна формули розрахунку пенсії. Нова формула розрахунку пенсії базується на зарплаті та стажі. Вона передбачає більш високі пенсійні виплати для тих, хто має високу зарплату та довгий стаж.
4. Підвищення мінімальної пенсії. Уряд України збільшує мінімальну пенсію для тих, хто має найнижчі пенсійні виплати.
5. Впровадження другого рівня пенсійної системи. Уряд України планує впровадження другого рівня пенсійної системи, який дозволить громадянам збільшувати свої пенсійні виплати шляхом інвестування коштів у пенсійний фонд.

Загалом, реформа пенсійної системи України має на меті забезпечення стабільності пенсійної системи та збільшення пенсійних виплат для майбутніх поколінь. Ціль реформи полягає у забезпеченні фінансової стійкості пенсійної системи та забезпечення достатніх пенсійних виплат для пенсіонерів. Крім того, реформа спрямована на підвищення ефективності управління пенсійною системою та зменшення корупційних ризиків.

Але поки що, ми маємо таку статистику: менше 2000 грн отримує 14,9%; 2001-3000 грн отримує 35,2 %; 4001-5000 грн отримує 9,2 %; 5001-10 000 грн отримує 15,6 %; більше 10 000 грн отримує 4,3%. (Таблиця 4).

Реформування пенсійної системи України є критично важливим завданням для забезпечення стійкості та сталого розвитку пенсійного забезпечення в країні. У світлі демографічних змін, зростаючої тривалості життя та фінансових викликів, які ставляться перед пенсійною системою, необхідні кардинальні кроки для забезпечення достатнього рівня пенсійного забезпечення для майбутніх поколінь.

Україна вже провела кілька етапів реформування пенсійної системи, зокрема підвищення пенсійного віку та запровадження накопичувальної системи. Однак, для досягнення більш суттєвих результатів необхідно продовжувати та посилити реформи.

У першу чергу, важливо забезпечити фінансову стійкість пенсійної системи. Це можна досягти шляхом розширення пенсійного фонду, залучення додаткових джерел фінансування та удосконалення системи обліку пенсійних внесків. Крім того, необхідно провести аудит пенсійного фонду з метою виявлення ефективних механізмів використання коштів.

Подальше реформування також повинно передбачати збільшення ролі накопичувальної системи. Залучення приватних пенсійних фондів та стимулювання індивідуального накопичення пенсійних коштів можуть підвищити інвестиційну активність та забезпечити більший рівень пенсійного забезпечення у майбутньому.

Крім того, важливо звернути увагу на соціальний аспект реформування пенсійної системи. Необхідно забезпечити соціальний захист найвразливіших груп населення, зокрема інвалідів, ветеранів та осіб, які мають низький рівень доходів.

Україна може також навчатися на прикладі країн, які успішно провели реформування пенсійної системи. Це допоможе уникнути можливих помилок та швидше досягти поставлених цілей.

Загалом, реформування пенсійної системи України є складним і довгостроковим процесом, який потребує комплексного підходу та пильного моніторингу. Виконання необхідних заходів забезпечить сталість пенсійного

забезпечення, покращить життєвий рівень пенсіонерів та забезпечить стале функціонування пенсійної системи в майбутньому.

2.2. Основні напрями розвитку страхування з тимчасової втрати працездатності

Страхування з тимчасової втрати працездатності є видом страхового поліса, який надає фінансову компенсацію у разі, коли людина тимчасово не може працювати через хворобу, травму або інші обставини, що призводять до втрати працездатності.

Цей вид страхування може бути особистим (індивідуальним) або груповим. Особисте страхування з тимчасової втрати працездатності придбається окремою особою для своєї власної захисту. Групове страхування надається роботодавцем як частина пакету соціальних пільг або працівниками спільно для захисту всієї групи.

У разі, якщо страхована особа тимчасово втрачає працездатність, страхова компанія виплачує їй договірну суму або відсоток від її заробітку, щоб допомогти покрити втрату доходу, медичні витрати або інші зв'язані витрати, які виникають під час періоду відсутності з роботи. Умови страхового поліса, включаючи тривалість виплат та вимоги до заявлення на страхову компенсацію, можуть варіюватися в залежності від умов поліса та законодавства країни.

Перед придбанням страхового поліса з тимчасової втрати працездатності важливо уважно ознайомитися з умовами, обмеженнями та виключеннями, а також звернутися до страхового агента або представника для отримання додаткової інформації та консультацій.

У залежності від країни та страхової компанії можуть бути доступні різні типи страхування з тимчасової втрати працездатності. Ось кілька можливих варіантів:

- Страхування хвороби: Цей тип страхування надає компенсацію у разі, коли страхована особа не може працювати через хворобу. Виплати можуть бути здійснюватися на певний період, як визначено в полісі.

- **Страховання нещасного випадку:** Ця форма страхування надає захист у разі, коли страхова особа тимчасово втрачає працездатність через нещасний випадок. Це може включати травми, отримані в результаті аварій, падінь, травмування під час спорту тощо.
- **Страховання інвалідності:** Цей вид страхування надає компенсацію у разі, коли страхова особа стає інвалідом і не може працювати на повну зайнятість. Інвалідність може бути тимчасовою або постійною, і виплати здійснюються залежно від ступеня інвалідності.
- **Страховання безробіття:** Ця форма страхування надає фінансову підтримку у разі втрати роботи страхованою особою. Виплати можуть бути здійснюватися на обмежений період, доки страхована особа не знайде нову роботу.

Важливо ознайомитися з умовами страхового поліса, включаючи обсяг покриття, винятки, ліміти виплат та періоди карантину, які можуть застосовуватися.

На мій погляд основними напрямками розвитку страхування з тимчасової втрати працездатності включають наступні аспекти:

- **Розширення покриття:** Страхові компанії стежать за зростанням потреб клієнтів і розширюють покриття страхування з тимчасової втрати працездатності. Наприклад, це може включати розширення виплат захворювань, нещасних випадків або професійних травм.
- **Флексібільність умов:** Страхові компанії намагаються надати більшу флексібільність умов страхування з тимчасової втрати працездатності. Це може включати різні варіанти терміну страхування, розміру виплат і можливість вибору пакету додаткових послуг.
- **Інноваційні підходи:** Страхові компанії використовують інноваційні підходи для поліпшення процесу страхування з тимчасової втрати працездатності. Наприклад, це може включати використання нових технологій, таких як штучний інтелект або блокчейн, для автоматизації та покращення ефективності процесу страхування.

- **Збільшення свідомості:** Страхові компанії звертають більше уваги на підвищення свідомості про страхування з тимчасової втрати працездатності серед населення. Це може включати освітні кампанії, семінари та розповсюдження інформації про переваги і можливості такого виду страхування.
- **Розвиток онлайн-платформ:** Страхові компанії активно використовують онлайн-платформи для продажу та управління полісами страхування з тимчасової втрати працездатності. Це дозволяє клієнтам зручно придбати поліси та здійснювати необхідні зміни онлайн, а також отримувати швидкий доступ до інформації про свої виплати і умови страхування.
- **Розвиток додаткових послуг:** Страхові компанії можуть надавати додаткові послуги разом із страхуванням з тимчасової втрати працездатності. Наприклад, це можуть бути послуги консультування з питань здоров'я, психологічної підтримки або реабілітаційних програм, спрямованих на покращення швидкого відновлення працездатності після травми або хвороби.
- **Співпраця з роботодавцями:** Страхові компанії можуть укласти партнерські угоди з роботодавцями для надання страхових послуг з тимчасової втрати працездатності співробітникам. Це сприяє забезпеченню фінансової стабільності працівників та підвищенню задоволеності з роботи.
- **Аналіз та прогнозування ризиків:** Страхові компанії використовують аналітичні інструменти та методи прогнозування для оцінки ризиків, пов'язаних з тимчасовою втратою працездатності. Це допомагає компаніям встановлювати адекватні премії та розробляти ефективні стратегії управління ризиками.
- **Глобальні ринки:** Страхові компанії активно розширюють свою діяльність на глобальному рівні, пропонуючи страхування з тимчасової втрати працездатності в різних країнах. Це дозволяє клієнтам, які

подорожують або працюють за кордоном, отримати захист і фінансову підтримку у разі втрати працездатності.

- Удосконалення процесу розгляду заявок: Страхові компанії звертають увагу на удосконалення процесу розгляду заявок на страхування з тимчасової втрати працездатності. Вони впроваджують автоматизовані системи оцінки ризиків та прийняття рішень, що сприяє прискоренню процесу видачі полісів та зменшенню бюрократичних перешкод.
- Розвиток страхових продуктів для само-зайнятих осіб: Зростання кількості само-зайнятих осіб у сучасному суспільстві вимагає розвитку спеціалізованих страхових продуктів з тимчасової втрати працездатності для цієї категорії клієнтів. Страхові компанії створюють гнучкі поліси, які враховують особливості само-зайнятих осіб та їхні потреби.
- Співпраця з медичними установами: Страхові компанії укладають партнерські угоди з медичними установами для поліпшення обслуговування клієнтів і забезпечення швидкого доступу до медичної допомоги. Це може включати підвищений пріоритет при записі до лікаря, використання спеціалізованих медичних центрів та інші пільги для страхованих осіб.
- Страхування з тимчасової втрати працездатності для студентів та молоді: Зростає інтерес до страхування з тимчасової втрати працездатності серед студентів та молоді. Страхові компанії розробляють спеціалізовані страхові продукти, які враховують потреби цієї категорії клієнтів, допомагають забезпечити фінансову стабільність під час навчання або пошуку роботи.
- Розвиток програм страхування для фрілансерів та робітників "на замовлення": Зростаюча кількість людей обирає роботу на фрілансі або як робітники "на замовлення". Страхові компанії розробляють спеціальні страхові програми, що враховують особливості цих робочих умов і забезпечують захист від тимчасової втрати працездатності.

2.3. Проблеми та перспективи розвитку соціального страхування.

Як зазначено в роботі раніше соціальне страхування має свої види такі як: Медичне страхування.

Воно є важливим аспектом системи охорони здоров'я та фінансового захисту осіб у разі медичних витрат. Основна проблема, пов'язана з медичним страхуванням, полягає в високій вартості медичних послуг та зростаючому попиті на них, що може створювати фінансове навантаження як на страхові компанії, так і на самі особи.

Однак, розвиток медичного страхування наростає, адаптуючись до сучасних викликів і тенденцій у галузі охорони здоров'я (Таблиця 5). Ось деякі напрями розвитку:

- Розширення покриття: Страхові компанії намагаються розширити покриття медичного страхування, включаючи нові види послуг, процедур та лікарських засобів. Це може включати покриття психічного здоров'я, репродуктивного здоров'я, альтернативних форм лікування та інші спеціалізовані послуги.
- Зменшення витрат: Страхові компанії спрямовують зусилля на зниження витрат на медичне страхування шляхом переговорів з медичними постачальниками щодо цін на послуги, впровадження програм контролю витрат та удосконалення процесів кліматифікації претензій.
- Технологічні інновації: Розвиток технологій, таких як штучний інтелект, аналітика даних та телемедицина, впливає на медичне страхування. Впровадження цих інноваційних рішень може сприяти поліпшенню доступу до медичних послуг, забезпеченню ефективнішого керування страховими полісами та розширенню можливостей дистанційного лікування.

- Підвищення свідомості та освіти: Однією з проблем медичного страхування є недостатня свідомість та розуміння страхувальниками щодо умов, покриття та процесів страхування. Розвиток медичного страхування передбачає збільшення зусиль у наданні освіти та інформації страхувальникам щодо їх прав та можливостей, а також прозорих процесів взаємодії зі страховими компаніями.
- Розвиток страхування здоров'я для самозайнятих осіб та малого бізнесу: Зростаюча кількість самозайнятих осіб та малих підприємств ставить перед собою питання медичного страхування. Розвиток спеціалізованих страхових продуктів для цієї категорії клієнтів, зокрема пакетних пропозицій або групових полісів, дозволить забезпечити їх доступ до медичного покриття.
- Використання альтернативних моделей страхування: Розвиток медичного страхування також включає дослідження та впровадження альтернативних моделей страхування, таких як самострахування, кооперативні моделі або взаємодопомога. Ці моделі можуть бути ефективними у забезпеченні медичного покриття за більш доступними цінами та залученні більшої кількості осіб до страхування.
- Глобальне страхування здоров'я: У міру зростання міжнародної мобільності та потреби в медичному захисті за кордоном, розвивається глобальне страхування здоров'я.
- Інтеграція медичного страхування з технологіями здоров'я: Зростає інтерес до інтеграції медичного страхування з технологіями здоров'я, такими як носимі пристрої, сенсори здоров'я та мобільні додатки. Це дозволяє страхувальникам отримувати більш точні дані про свій стан здоров'я, сприяє ранньому виявленню захворювань та покращує керування медичними послугами.
- Підвищення ефективності адміністрування: Оптимізація процесів адміністрування медичного страхування є важливим напрямом

розвитку. Впровадження цифрових рішень, автоматизація процесів та спрощення адміністративних процедур допомагають знизити витрати та полегшують взаємодію між страховими компаніями, постачальниками медичних послуг та страхувальниками.

- **Забезпечення стабільності фінансування:** Для ефективного розвитку медичного страхування необхідно забезпечити стабільне фінансування. Це може включати розробку ефективних систем управління ризиками, резервування коштів для майбутніх виплат та співпрацю з урядовими органами для забезпечення стабільності страхових ринків.
- **Зміна підходу до оцінки ризиків:** З розвитком медичного страхування з'являються нові можливості для оцінки ризиків та встановлення страхових премій.

Ці приклади дають нам те що медичне страхування має розвиток і що не треба чекати дуже довго щоб можливо побачити щось нове і цій галузі.

Але усе ж таки обговоримо саме головну тематику які є проблеми в самому соціальному страхуванні?

Соціальне страхування як я уточнювала раніше це система захисту громадян від різних ризиків, таких як хвороба, безробіття, старість та інші соціальні проблеми. Він забезпечує соціальний захист населення і зменшує нерівність у суспільстві.

Однією з головних проблем соціального страхування є фінансова стійкість системи. Як правило, соціальне страхування фінансується зі спеціальних фондів, які формуються за рахунок внесків населення та роботодавців. Однак, через зростання кількості отримувачів соціальних послуг та недостатнє збільшення внесків, фінансова стійкість системи може бути під загрозою. Прикладом хочу навести фінансову статистику за вересень 2021 рік, тому що актуальної інформації з початком повно-маштабної війни не так багато і вона не є актуальною. (Рисунок 2.1)

Іншою проблемою є доступність соціального страхування для всіх категорій населення. У багатьох країнах деякі групи населення, такі як мігранти, безробітні, само-зайняті особи та інші, можуть не мати доступу до соціального страхування або мати обмежений доступ. Наприклад:

- Німеччина: В Німеччині соціальне страхування має довгу історію і базується на принципі обов'язкового страхування. Воно включає такі види страхування, як страхування від хвороби, страхування від нещасних випадків на роботі, страхування від безробіття та пенсійне страхування. Внески в страхування сплачуються як працівниками, так і роботодавцями.
- Франція: Франція має широку систему соціального страхування, яка включає страхування від хвороби, страхування від нещасних випадків на роботі, страхування від безробіття та пенсійне страхування. Внески в страхування сплачуються як працівниками, так і роботодавцями. Країна також має систему загального доступу до медичної допомоги для всіх громадян.
- Об'єднання різних видів соціального страхування: У деяких країнах спостерігається тенденція до об'єднання різних видів соціального страхування, таких як медичне страхування, страхування від безробіття та пенсійне страхування, в одну загальну систему. Це спрощує адміністративні процеси та забезпечує більш ефективне використання ресурсів.
- Канада: Канада має систему універсального медичного страхування, відому як Медична карта. Кожен резидент Канади має право на базові медичні послуги, які фінансуються з державного бюджету. Фінансування здійснюється за рахунок податків і обов'язкових внесків громадян. Медична карта забезпечує безкоштовний доступ до основних медичних послуг, включаючи відвідування лікарів, лабораторні дослідження, госпіталізацію та деякі види хірургічних втручань.

Однак, важливо зазначити, що Медична карта не покриває всі види медичних послуг. Наприклад, вона не включає зуболікарську допомогу, багато видів дорогоцінних медичних препаратів та деякі види спеціалізованої медичної допомоги. Для таких послуг громадяни Канади можуть додатково придбати приватне медичне страхування.

- Система медичного страхування в Канаді регулюється на рівні провінцій та територій. Кожна провінція має свою власну програму медичного страхування, але основні принципи універсального доступу та фінансування за рахунок державного бюджету є спільними для всієї країни.
- Розвиток електронного урядування: В деяких країнах соціальне страхування набуває нових форм завдяки впровадженню електронного урядування та цифрових технологій. Це дозволяє забезпечити швидший та зручніший доступ до соціальних послуг, спрощує процес подання заяв та отримання страхових виплат.
- Соціальне страхування для мігрантів: У деяких країнах розвиваються програми соціального страхування, спрямовані на забезпечення соціального захисту мігрантів та біженців. Це включає медичне страхування та інші види соціального захисту, які допомагають забезпечити їхні потреби в охороні здоров'я та соціальній допомозі.

У багатьох країнах світу соціальне страхування є важливою складовою системи соціального захисту. Проте, він потребує постійної модернізації та удосконалення для забезпечення ефективного та стійкого функціонування.

Однак, соціальне страхування має свої переваги і в нашій країні. Воно забезпечує соціальний захист для населення, що дозволяє знизити бідність та соціальну напруженість. Також, соціальне страхування може стимулювати економічний розвиток через зниження ризиків для бізнесу та підвищення споживчої активності населення.

Однією з основних проблем соціального страхування є нерівномірність доступу до нього. Це може статися через високі вимоги до сплати страхових

внесків, а також через обмеження у покритті деяких категорій населення, наприклад, безробітних, само-зайнятих осіб та інших.

Іншою проблемою є недостатній рівень покриття соціального страхування. Низький рівень покриття може бути пов'язаний зі слабкою економічною ситуацією та низьким рівнем доходів населення, а також з недостатньою увагою до соціальної політики.

Також однією з проблем є високі витрати на утримання системи соціального страхування. Національні бюджети потребують значних коштів для покриття витрат на соціальне страхування, що може стати навантаженням на економіку та стати причиною зростання податкового тягаря.

З іншого боку, соціальне страхування має багато переваг. Воно допомагає забезпечити фінансову підтримку населення у випадку втрати роботи, хвороби, інвалідності, відходу на пенсію тощо. Також воно може допомогти зменшити нерівність в суспільстві, оскільки забезпечує рівні умови доступу до соціального захисту для всіх громадян.

Для розв'язання проблем соціального страхування можуть бути застосовані різні підходи та заходи. Наприклад:

- Зменшення вимог до сплати страхових внесків.

Для того, щоб збільшити доступність соціального страхування, можна зменшити розмір страхових внесків, або встановити спеціальні тарифи для окремих категорій населення.

- Збільшення покриття населення.

Можна розширити список категорій населення, які мають право на соціальне страхування, наприклад, включити безробітних, само-зайнятих осіб, осіб з інвалідністю та інші групи.

- Ефективне управління витратами.

Для того, щоб зменшити витрати на соціальне страхування, можна використовувати ефективні методи управління, такі як зменшення адміністративних витрат, діджетаїзація процесів та інші.

- Збільшення ефективності системи соціального страхування.

Це можна зробити шляхом вдосконалення системи управління та контролю за використанням коштів соціального страхування, вдосконалення механізмів стимулювання підприємств до сплати страхових внесків, розвитку системи інформаційного забезпечення тощо.

- Підвищення свідомості населення про соціальне страхування.

Національні уряди та інші зацікавлені сторони можуть проводити інформаційні кампанії та навчальні заходи з метою підвищення рівня свідомості населення про соціальне страхування та його значення для суспільства.

Загалом, ефективне соціальне страхування є важливим елементом соціальної політики багатьох країн, оскільки воно допомагає забезпечити соціальний захист та фінансову підтримку населенню у випадку різних життєвих обставин. Проте, є ряд проблем, пов'язаних з нерівномірністю доступу до соціального страхування, недостатнім рівнем покриття в деяких країнах, високими витратами на утримання системи соціального страхування та інші.

Для розв'язання цих проблем можуть бути використані різні підходи, такі як збільшення покриття населення, зменшення страхових внесків для окремих категорій населення, зменшення витрат на управління системою соціального страхування та збільшення ефективності її функціонування.

Ефективне соціальне страхування допомагає забезпечити стабільність та соціальну рівність в суспільстві, зменшує ризики бідності та безробіття, а також забезпечує фінансову підтримку населенню у випадку різних життєвих обставин. Тому, важливо продовжувати розвивати та модернізувати систему соціального страхування для забезпечення стабільного та ефективного її функціонування.

Проблеми соціального страхування в Україні є актуальною темою, яка потребує уваги та подальшого дослідження цієї теми.

ВИСНОВКИ

Під час реформування пенсійної системи в Україні виникли кілька проблем, які варто врахувати. Одна з них - низька достатність пенсій для багатьох громадян. Велика частина населення отримує пенсії, які не забезпечують адекватний рівень життя і не вистачають для задоволення базових потреб.

Друга проблема пов'язана з нестабільністю пенсійної системи. Часті зміни законодавства та недостатнє фінансування призводять до невизначеності щодо майбутніх пенсійних виплат. Це створює неспокій серед населення та погіршує довіру до пенсійної системи.

Крім того, система соціального страхування в Україні стикається з проблемою недостатньої ефективності та корупції. Часто виплати здійснюються зі затримкою, а деякі громадяни зазнають труднощів при отриманні своїх пенсійних виплат. Бюрократичні процедури і корупційні схеми можуть перешкоджати справедливому розподілу соціальних виплат.

Ще одна проблема полягає в недостатньому покритті населення соціальним страхуванням. Часто само-зайняті особи, фрілансери та люди, які займаються неконвенційною роботою, не мають достатньої можливості вступити до системи соціального страхування або не мають достатньої інформації про це.

Нарешті, високі витрати на утримання системи соціального страхування є серйозною проблемою. Фінансування пенсійної системи в Україні вимагає значних коштів з державного бюджету, що може створювати фінансові труднощі для країни. Для забезпечення стійкості системи необхідно шукати способи підвищення ефективності витрат та раціоналізації системи соціального страхування.

У зусиллях розв'язати ці проблеми, уряд України проводить реформи, спрямовані на поліпшення пенсійної системи та соціального страхування. Ці

реформи включають заходи щодо підвищення рівня пенсій, поліпшення системи виплат та зменшення корупції. Додатковою метою є покращення свідомості громадян про страхування з тимчасової втрати працездатності, що сприятиме забезпеченню більш широкого покриття населення соціальним страхуванням.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ

1. Антропов В. В. Соціальна допомога в Німеччині / В. В. Антропов // Праця за кордоном. - 2002. - № 3. - С. 23-29.
2. Антропов В. В. Соціальна ринкова економіка: шлях Німеччини/В. В. Антропов. - М.: ЗАТ «Вид-во «Економіка», 2003. - С. 169.
3. Антропов В. В. Страхування з безробіття у Швеції / В. В. Антропов // Праця за кордоном. - 2004. - № 3. - С. 29-35
4. Антропов В. В. Економічні моделі соціального захисту населення в державах ЄС: автореф. дис. на здобуття уч. ступеня д. е. н. : спец. 08.00.14 «Світова економіка» [Електронний ресурс]/ В. В. Антропов. – М., 2007. – 20 с. – Режим доступу : <http://www.econ.msu.ru/cmt2/lib/a/886/File/ antropov.pdf>.
5. Астархан Є. І. Принципи пенсійного забезпечення робітників та службовців / Є. І. Астархан. - М.: Держюріздат, 1961. - 185 с.
6. Астахова О. В. Міжнародний досвід організації і проведення громадських робіт та можливості його використання в Україні в умовах економічної кризи [Електронний ресурс] / О. В. Астахова. – Режим доступу : <http://ndl-sd.ipk-dszu.kiev.ua/wp-content/uploads>.
7. Біла С. О. Реформування інституту пенсійного забезпечення: досвід країн ЄС / С. О. Біла // Історія народного господарства та економічної думки України : [Електронний ресурс] зб. наук. праць. Ч. 1. – К., 2009. – Режим доступу : <http://www.info-library.com.ua/books-text-10874.html>.
8. Бланкарт Ш. Державні фінанси в умовах демократії: вступ до фінансової науки / Ш. Бланкарт ; [пер. з нім. С. І. Терещенко та О. О. Терещенко] ; передм. та наук. ред. В. М. Федосова. – К.: Либідь, 2000. – 654 с.
9. Бойко М. Д. Право соціального забезпечення України : навч. посіб. / М. Д. Бойко. – [Вид. 4-те, допов. та переробл.] – К. : Атіка, 2006. – 400 с.

10. Борецька Н. С. Соціальний захист населення на сучасному етапі : стан і проблеми : моногр. / Н. С. Борецька. – Донецьк : Янтра, 2001. – 352 с
11. Буряченко О. Пенсійна система України: еволюція розвитку // [Електронний ресурс] / О. Буряченко. – Режим доступу : http://lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/visnyk15/fail/Burjachenko.pdf.
12. У ЄС назвали країни-лідерів та аутсайдерів за рівнем зайнятості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: correspondent.net/world/3365295-v-es-nazvaly-strany-lyderov-y-autsaiderov-pourovnuui-zaniatosty.
13. Василик О. Д. Державні фінанси України : підруч. / О. Д. Василик, К. В. Павлюк. – К. : Центр навч. л-ри, 2003. – 608 с.
14. Веб-сторінка Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nfp.gov.ua/>.
15. Вітка Ю. В. НПФ: особливості цивільно-правового статусу: моногр. / Ю. В. Вітка. – К. : Експрес-Поліграф, 2010. – 220 с.
16. Влада пояснює: Що було і що сталося з пенсійною системою Казахстану [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://vlast.kz/jekonomika/vlast_objasnjaet_cho_bylo_i_cho_stalo_s_pensionnoj_sistemoj_kazahstana-10403.html.
17. Внукова Н. М. Соціальне страхування : навч. посіб. / Н. М. Внукова, Н. В. Кузьминчук. – К. : Кондор, 2006. – 352 с.
18. Вольська А. О. Соціальне страхування в умовах трансформаційної економіки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / А. О. Вольська. – К., 2011. – 17 с.
19. Гальків Л. І. Втрати людського капіталу України: чинник безробіття / Л. І. Гальків // Економіка і регіони. – 2009. – № 2. – С. 111.

20. Германчук П. К. Державний фінансовий контроль: ревізія та аудит / П. К. Германчук, І. Б. Стефанюк, Н. І. Рубан, В. Т. Александров. – К. : НВП «АВТ», 2004. – 424 с.
21. Григораш Г. В. Системи соціального страхування зарубіжних країн : навч. посіб. [Електронний ресурс] / Г. В. Григораш. – Режим доступу : <http://uchebniks.net/book/208-sistemi-socialnogo-straxuvannya-zarubizhnix-krayin-navchalnijposibnik-grigorash-gv/25-36-straxuvannya-vid-virobnichogotravmatizmu-i-profesijnix-zaxvoryuvan.html>.
22. Грушко В. І. Пенсійна система України : навч. посіб. // В. І. Грушко. – К. : Кондор, 2006. – 336 с
23. Губар О. Є. Організаційні та правові засади соціального страхування в Україні / О. Є. Губар // Формування ринкових відносин в Україні. – 2003. – № 7-8. – С. 155-162.
24. Гургула О. М. Зарубіжний досвід регулювання зайнятості населення та можливості використання його в Україні / О. М. Гургула // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – Вип. 6, ч. 4. – С. 121–124.
25. Дані НКЦПФР: Підсумки розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення станом на 31.12.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nfp.gov.ua/files/sektor/NPF_IV%D0%BA%D0%B2_2015.pdf
26. Демографія та фінансові передумови пенсійної реформи в Україні: прогноз – 2050 [Електронний ресурс] / АДЦ Блакитної стрічки, 2010. – 72 с. – Режим доступу: [http://www.undp.org.ua/files/ua_60467Demography_Pension_UKR](http://www.undp.org.ua/files/ua_60467Demography_Pension_UKR.pdf).pdf.
27. Державна служба зайнятості / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dcz.gov.ua>.
28. Державне управління: теорія і практика / за заг. ред. д-ра. юрид. наук, проф. В. Б. Авер'янова. – К. : Юрінком Інтер, 1998. – 432 с.

29. Державне фінансове забезпечення соціальної сфери : моногр. / Т. М. Кір'ян, Ю. В. Пасічник. – Черкаси : Вид. Чабаненко Ю., 2012. – 269 с.

30. Детінізація зарплат: конверти все ще непереможні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://newsradio.com.ua/2015_04_24/Det-n-zac-ja-zarplat-konverti-vse-shhe-neperemozhn-5355/.

31. Димніч О. Соціальне страхування у фінансовій системі країни [Електронний ресурс] / О. Димніч // Економіка. – 2008. – 104. – С. 37–40 – Режим доступу : http://papers.univ.kiev.ua/ekonomika/articles/Social_insurance_in_financial_system_of_a_country_14291.pdf.

32. Динаміка суми заборгованості із виплати заробітної плати [Електронний ресурс] / Державний комітет статистики. – Режим до ступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

33. Діденко Н. Г. Ринок праці та проблема зайнятості в ЄС: досвід регулювання та управління [Електронний ресурс] / Н. Г. Діденко – Режим доступу : <http://jmce.dsum.edu.ua/ru/files/Diden9.pdf>

34. Право соціального забезпечення : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / за ред. П. Д. Пилипенка. – [2-ге вид., переробл. і допов.]. – К.: Вид. Дім «Ін Юре», 2008. – 504 с.

35. Конопліна Ю. С. Соціальне страхування: навч. посіб. / Ю. С. Конопліна. – Суми: ВТД «Унів. кн.», 2008. – 224 с

36. Мелешко О. В. Історіографія виникнення сучасної системи пенсійного забезпечення як виду соціального захисту населення / О. В. Мелешко // Вісник СНАУ. – 2008. – Вип. 12/1(33). – С. 115–120. – (Серія «Економіка та менеджмент»).

37. Pery D., Un project anglais, le plan Beverige Daniel Pery // Droit social. – 1945. – 47 p.

38. Ріппа М. Б. Еволюція пенсійного забезпечення Німеччини: від Бісмарка до Рістера / М. Б. Ріппа, Т. В. Тучак // Фінанси, облік і аудит. – 2009. – №14. – С. 161–171.

39. Надточій Б. Соціальне страхування у контексті історії / Б. Надточій // Соціальний захист. – 2003. – №2. – С. 31–36; Надточій Б. Соціальне страхування у контексті історії (продовження) /Б. Надточій // Соціальний захист. – 2003. – № 3. – С. 29–33.

40. Голуб'як В. С. Фінансові механізми пенсійного забезпечення: моногр. В. С. Толуб'як. – Тернопіль: ТЗОВ «Терно-граф», 2011. – 336 с

41. Право соціального забезпечення України: навч. посіб. / за ред. П. Д. Пилипенка. – К.: Істина, 2007. – 224 с.

42. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування № 16/98-ВР від 14 січня 1998 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/16/98-%D0%B2%D1%80>.

43. Кравченко М. В. Система соціального захисту населення як об'єкт державної політики: методологія та практика: моногр. / М. В. Кравченко. – К.: Інформ.-аналіт. агентство, 2012. – 451 с

44. Пенсійне забезпечення: Енцикл. дов. / за ред. В. Феценка. – К.: Укр. агентство фін. розвитку, 2009. – 464 с.

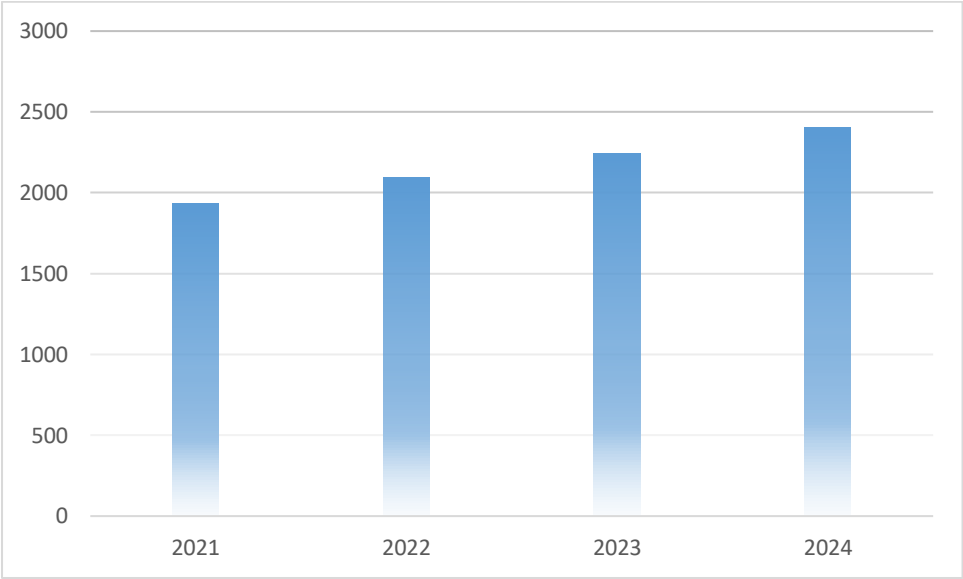
45. Рудень В. В. Страхова медицина і медичне страхування: навч. посіб. / В. В. Рудень. – Львів : ОКД, 2007. – 305 с.

46. Медичне страхування на тлі українських реалій [Електронний ресурс] // Аптека. – Режим доступу : <http://www.apteka.ua/online/20095/>.

47. Медичне страхування: комерційний чи соціальний варіант [Електронний ресурс] / Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності. – Режим доступу : http://www.fse.gov.ua/fse/control/uk/publish/article?art_id=124785&cat_id=43655.

48. Медстрахування – Чи можна заробляти гроші на збитковому бізнесі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://news.finance.ua/ua/news/-/230396/medstrahuvannya-chy-mozhnaaroblyaty-groshi-na-zbytkovomu-biznesi>.

ДОДАТКИ

Таблиця 1 Мінімальна пенсія з 1 грудня 2021 р. по 2024 р. в Україні.

Джерело: розроблено автором за даними Бюджетна декларація 2022-2024 р

Кіл-сть пенсіонері в Україні							
Рік	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Загальна кіл-сть пенсіонерів	12 296 500	11 956 200	11 725 370	11 470 405	11 334 730	10 130 954	8 881 100

Таблиця 2 Кількість пенсіонерів за період 2017-2023 рр. в Україні.

Джерело: розроблено автором за даними Бюджетна декларація 2022-2024 р

Період	Мінімальна зарплата (грн)	
	Місячна	Погодинна
з 01.01.2023 по 31.12.2023	6700	40,46
з 01.10.2022 по 31.12.2022	6700	40,46
з 01.01.2022 по 30.09.2022	6500	39,26
з 01.12.2021 по 31.12.2021	6500	39,12
з 01.01.2021 по 30.11.2021	6000	36,11
з 01.09.2020 по 31.12.2020	5000	29,2
з 01.01.2020 по 31.08.2020	4723	28,31

Таблиця 3 Мінімальна заробітня плата України в період з 2020-2023 рр.

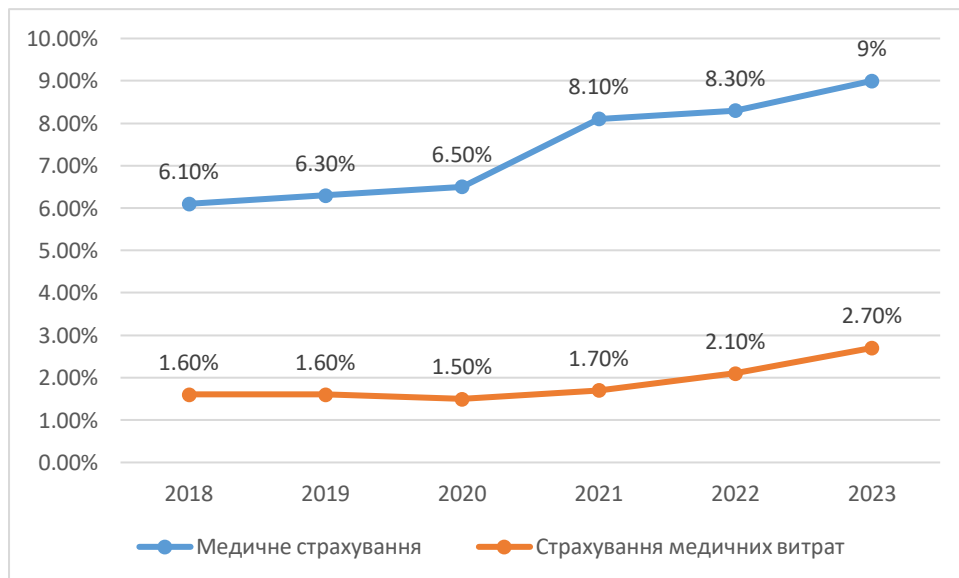
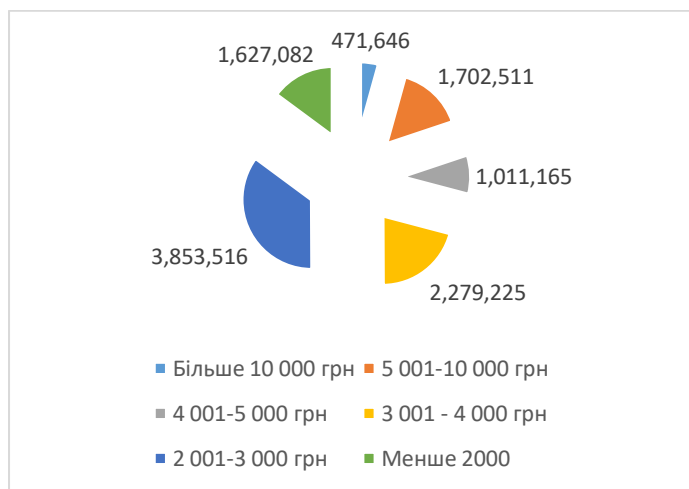
Джерело: розроблено автором за даними [32]

Більше 10 000 грн	471 646	4,30%
5 001-10 000 грн	1 702 511	15,60%
4 001-5 000 грн	1 011 165	9,20%
3 001 - 4 000 грн	2 279 225	20,80%
2 001-3 000 грн	3 853 516	35,20%
Менше 2000	1 627 082	14,90%

Таблиця 4 Статистика отримання пенсій в Україні.

Джерело: розроблено автором за даними Бюджетна декларація 2022-2024 р

Таблиця 4 У діаграмі :

Таблиця 5 Інтенсивність зростання попиту на медичне страхування та страхування медичних витрат

Джерело: розроблено автором за даними [47]

Рисунок 2.1 Відношення доходів до потреб у видатках за вересень 2021р.

Джерело: розроблено автором за даними Фонд соціального страхування України

КОРОТКИЙ ЗВІТ

Ім'я користувача:
Банківської справи та страхування Татаріна Тетяна

ID перевірки:
1015590302

Дата перевірки:
13.06.2023 18:49:34 EEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
13.06.2023 18:51:23 EEST

ID користувача:
100005743

Назва документа: Морозова Е.О. Соціальне страхування та його розвиток в Україні

Кількість сторінок: 52 Кількість слів: 10642 Кількість символів: 87181 Розмір файлу: 1.12 MB ID файлу: 1015239538

18.3% Схожість

Найбільша схожість: 9.75% з Інтернет-джерелом (<http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/14756/1/%d0%a2%d0%b..>)

16.5% Джерела з Інтернету

250

Сторінка 54

14.7% Джерела з Бібліотеки

393

Сторінка 57

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

ЗГОДА

на обробку персональних даних

Я, Морозова Ельвіра Олександрівна

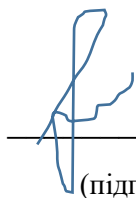
(прізвище, ім'я, по батькові)

Народилася «02» березня 2002 року, здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» за освітньою програмою «Страховий бізнес» кафедри банківської справи та страхування, Денної форми навчання факультету фінансів Державного вищого навчального закладу «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», відповідно до Закону України «Про захист персональних даних» від 1 червня 2010 року № 2297- УІ, шляхом підписання цього тексту, даю згоду ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» та Міністерству освіти і науки України на:

- обробку моїх персональних даних: прізвище, ім'я, по-батькові, дату народження, місце та форму навчання, з метою забезпечення реалізації адміністративно-правових відносин, відносин у сфері бухгалтерського і податкового обліку пов'язаних зі здійсненням заходів щодо виявлення та запобігання академічному плагіату;
- зберігання кваліфікаційної роботи в електронному архіві Університету (iRKNEU), розміщення її в бібліотечних репозитаріях та в інформаційних базах даних, що використовуються для перевірки робіт на наявність академічного плагіату.

Мої персональні дані, на обробку яких я даю цю згоду, можуть бути передані третім особам тільки у випадках, передбачених законодавством України.

«19» червня 2023 року

(підпис)

Морозова Е.О.
(прізвище та ініціали)